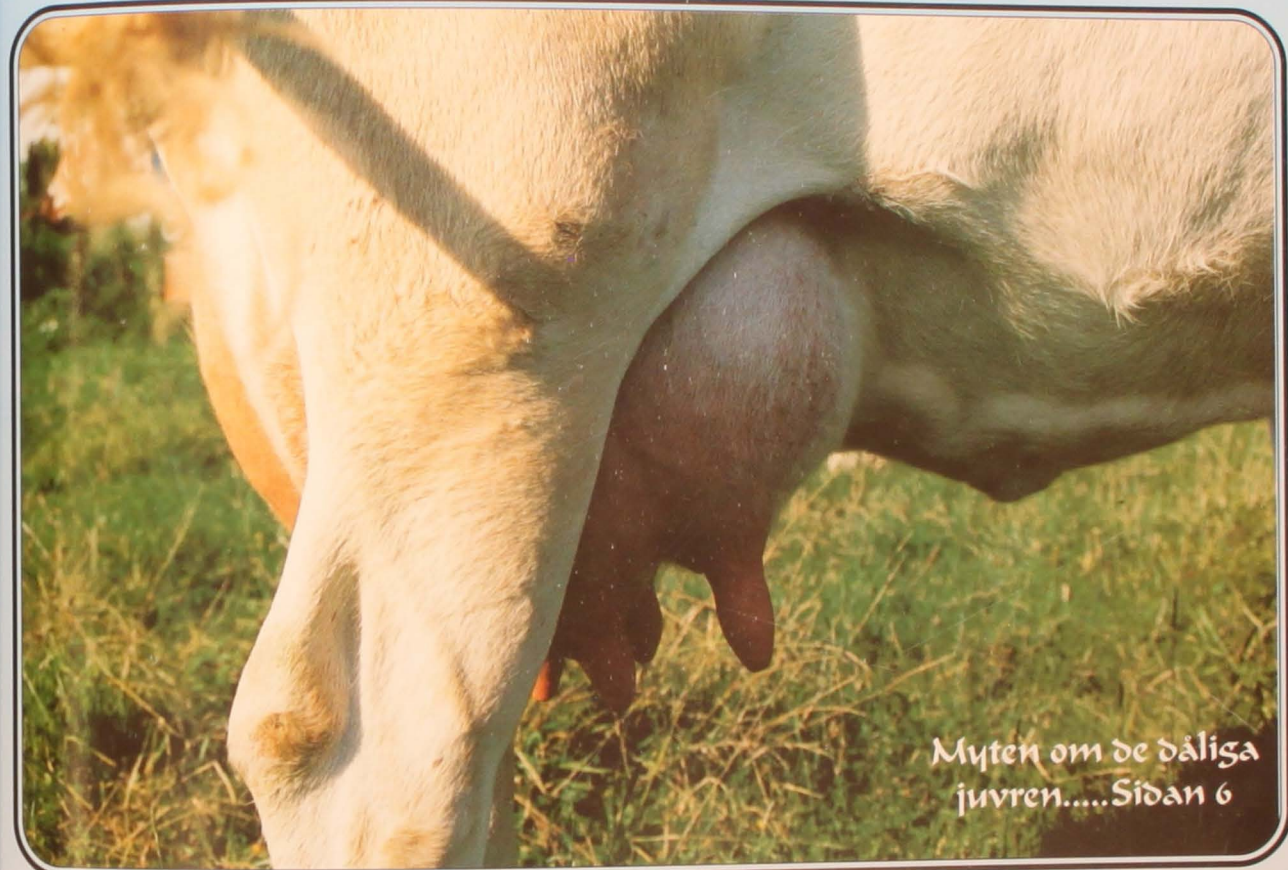

FJÄLLKON

Svensk Fjällrasavels Tidskrift

Nummer 1
Februari 1999

99
4302

Myten om de dåliga
juvren.....Sidan 6

FJÄLLKOTRÄFF I
DALARNA 17-18/3!
Sidan 5

6724 MIKRO ÄR EJ
GODKÄND FJÄLLRAS!
Sidan 11

PROCENTLISTA ÖVER
SKB/FJÄLLTJVRAR!
Sidan 18

GÅRDSBESÖK PÅ
SVNNANHED!
Sidan 8

NYA FJÄLLRAS-
TJVRAR SAMLADE!
Sidan 13

GÅRDSBESÖK PÅ
PÅ NORSK GÅRD!
Sidan 22

DIPLOMKOR
SÖKES!
Sidan 10

ALMANACKSBILDER
SÖKES!
Sidan 27

Svensk Fjällrasavel

Ordförande:

Patrik Gyllenhammar, Ekeshogs Hejde,
620 20 Klintehamn. Tel 0498-243035.
Fax 0498-243003.

Vice ordförande:

Robert Nilsson, Övre Svartlå 515, 961 98
Boden. Tel 0928-401 06. Fax 0928-402 10.
OBS! Tel-tid vard 10-12!

Redaktion, expedition, kassa:

Lennart Rosén, Larstorp, 590 33 Borensberg.
Tel 0141-700 85, fax 0141-700 82.
e-post 1: svensk.fjallrasavel@telia.com
e-post 2: lennart.rosen@telia.com

Redaktör & Ansvarig Utgivare för tidningen Fjällkon: Lennart Rosén.

Ledamöter:

Sven Blomberg, Sunnåhed 44, 790 70
Furudal. Tel 0258-202 07, fax 203 00.

Joachim Gustavsson, Görshorva, V.Harg,
595 91 Mjölby. Tel/Fax 0142-250 42.

Lena Lindberg, Norra Heden 2,
780 64 Lima. Tel/Fax 0280-322 18.

Anders Jonört, Flarkbäcken 150,
915 96 Flarken. Tel 0934-270 30.

Suppleanter:

Göran Lundström, Fjälbyn 252, 930 10 Lövsånger.
Tel 0913-300 40, fax 0913-301 01.

Berit Runsten, Alsenviken 1234,
830 44 Nälden. Tel 0640-240 28.

Tove Undin, Tøsseberg 473,
686 93 Sunne. Tel 0565-921 86, 92.

Revisorer:

Gerd Arnqvist, Hörsjö 452,
914 90 Nordmaling. Tel 0930-710 19.

Margareta Holmgren, Ö.Rosinedal 15,
922 32 Vindeln. Tel 0933-612 55.

Revisorssuppleanter:

Ann-Sofie Sångberg, Lökom 7578,
881 93 Sollefteå. Tel 0620-321 43.

Martina Bremer, Mossgården 4181,
386 94 Färjestaden. Tel 0485-56 22 52.

Avelsansvarig:

Robert Nilsson, Övre Svartlå 515, 961 98
Boden. Tel 0928-401 06, Fax 0928-402 10.
OBS! Tel-tid vard 10-12!

Förmedling av livdjur:

Joachim Gustavsson, Görshorva, Västra
Harg, 595 91 Mjölby. Tel/Fax 0142-250 42.

Stambokföringsansvarig av fjälldjur:

Göran Lundström, Fjälbyn 252, 930 10 Lövsånger.
Tel 0913-300 40, fax 0913-301 01.

Nästa **FJÄLLKON** kommer i April 1999.
Manus & Annonser till den tidningen ska vara
redaktionen tillhanda senast den 10 mars!

Tidningen FJÄLLKON nr 1 1999

- * Tidningen utkommer med 5 nummer/år. Däremellan skickas aktuell information ut.
- * Medlemskap tecknas genom att sätta in 200:- på postgiro 833 53 62-3.
- * Annonsering med radannonser i tidning och info-blad med t.ex. "Köpes / Säljes" är gratis för medlemmar i Svensk Fjällrasavel.
- * För övrig annonsering hänvisas till vår expedition tel/fax 0141-700 82, eller under ovan angiven adress.
- * Samtliga artiklar i tidningen FJÄLLKON är författade av redaktionskommittén om ej annat anges.
- * Åsikter framförda i signerade artiklar delas inte automatiskt av Svensk Fjällrasavel utan är författarnas egna.
- * Tidningen får i korta drag citeras om källan anges.
Eftertryck är dock förbjudet utan skriftligt tillstånd från Svensk Fjällrasavel.

ISSN 1401-7806
Utgivningsbevis PRV nr 21560
© Svensk Fjällrasavel
Tryckeriet Erik Larsson 1998

Äntligen en ny Fjällkon!

Ja, så är det många medlemmar som tycker då denna tidning kommer i brevlådan har vi hört av alla trevliga telefonsamtal till expeditionen, och då känns det alltid inspirerande att börja skriva på nästa nummer! Denna gång har vi med tre olika gårdsbesök, foton på döttrar till några projektjurar samt en redovisning av de fjällrastjurar som spermasamlades i november 1998.

På sidan 11 kan man läsa om tjuren 6724 Mikro som ej längre är godkänd fjällras då för oss tidigare ej kända uppgifter kommit fram i dagens ljus. Detta är beklagligt, men för de som uppbär miljöstöd för djur med Mikro i härstamningen kommer återbetalningar av pengar ej att krävas. Dock blir det från och med nu stopp för att få nya djur med bl.a. Mikro-stam godkända.

Den 17-18 mars, har vi en träff i Dalarana dit alla medlemmar i Svensk Fjällrasavel, samt övriga intresserade, är välkomna! Vi hoppas på en bra uppslutning då vi har flera intressanta saker att berätta och diskutera samt gårdsbesök att göra.

Årsstämman blir den 29-31/7 i Jämtland (se sidan 4). Planera redan nu in så att Du kan delta då. För övrigt hoppas vi att Du hör av Dig till föreningen om Du har frågor av något slag. Likaså om Du har något att bidra med till denna tidning, allt som handlar om fjällkon är av betydelse för att sprida glädjeämnen och motivation till övriga medlemmar. Välkommen att höra av Dig, hälsar redaktionskommittén!

Till minne av Dr. Nils Dahlbeck

DALBECKS INSATSER FÖR FJÄLLRASEN

En kämpe och vår välgörare, Dr. Nils Dahlbeck, har gått ur tiden. Aktiv nästan in i det sista lämnade han arenan för sin livsgärning den 18 december 1998. Trots sin höga ålder, 87 år, kom hans bortgång för oss oväntat snabbt.

Jag minns väl den sommardagen 1992 då han tillsammans med en kollega från Världsnaturfonden kom in i min ladugård på Ekeshogs för att se fjällkorna han ryktesvis hört talas om.

För övrigt var han här på Gotland för att inspektera arbetet med ett annat av hans stora intressen, de så kallade allmogeaåkrarna där man odlar gamla lantsorter av spannmål med de ogräs som tidigare växte ihop med kulturväxterna, men som idag är nästan utrotade i det moderna sprutlantbruket.

Att ta vara på kulturarvet och den genetiska mångfalden var ett av Nils' största engagemang. Hans insatser på detta område kan aldrig värderas för högt, och han var, sin höga ålder till trots, ända till slutet en föregångare som klarare än de flesta insåg vartåt modernt avelsarbete med husdjuren barkade.

STÖD TILL BEVARANDEARBETE

Vid sitt besök hos mig visade han på möjligheterna att få ekonomiskt stöd från Världsnaturfonden till ett organiserat arbete för att rädda fjällrasen (inklusive de fjällnära djuren, det framhöll han noga), undan utrotning.

För att göra en lång historia lite kortare så fick Nils' tips om ekonomiskt stöd till följd att jag en tid senare tog bilen och färjan för en snabbresa till två personer som under många år visat sin vilja att slå vakt om den rena fjällkon, nämligen Sven Blomberg, St. Skedvi och Karl-Gustav Hedling, Orsa.

Min fråga till dem var om de ville vara med och ställa sig i spetsen för en organisation för bevarandet av den rena fjällrasen besvarades med tveklöst ja. Resan kompletterades med ett telefonsamtal till Robert Nilsson, och även han ville lika självklart ställa upp. Även Märten Dahlberg anslöt sig till den lilla gruppen entusiaster.

PROJEKT RÄDDA FJÄLLKON (PRF) BILDADES

Sålunda kom det sig att en handfull bönder tillsammans med Nils Dahlbeck och Världsnaturfondens naturvårdschef Lennart Nyman efter ett par förberedande träffar kunde bilda Projekt Rädda Fjällkon (PRF) 1993 med ett generöst finansiellt bistånd av Väktarfonden.

Resten av historien känner Ni till; om hur ur PRF bildades Svensk Fjällrasavel och hur arbetet fortsatt i utvecklade former. Efter flera år av

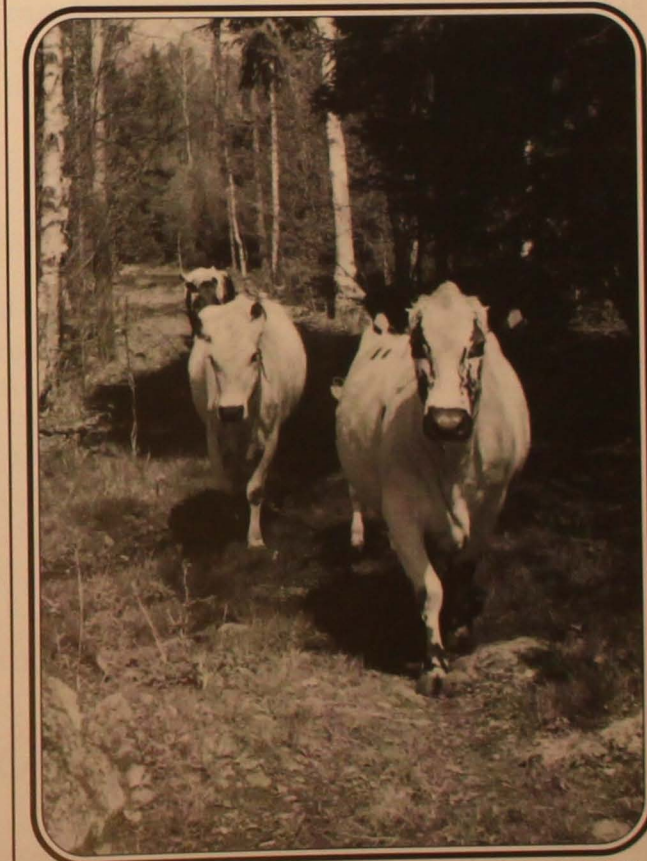
stöd från Världsnaturfonden klarar vi nu ekonomin med hjälp av våra medlemmar, Jordbruksverket och EU. Men vi må aldrig glömma att det var Nils Dahlbeck som tände gnistan och utan den hade troligen fjällkon gått ett hårdare öde tillmötes.

Nils Dahlbeck var föregångaren när det gällde bevarandet av genetisk mångfald bland husdjuren. Efter honom kom FN och dess Rio-konvention och mycket annat. Nils tog täten i det här landet och det ska vi vara honom evigt tacksamma för.

Nils hade klara åsikter och en stark stämma att föra fram dem med och en eller annan gång kunde det väl hända att han stötte någon för pannan. Men människor som förs står för sina idéer, även om det blåser motvind, blir ändå alltid respekterade. Det är så vi minns vännen Nils när vi nu önskar frid över hans minne.

Det bästa sättet att visa vår tacksamhet mot Nils Dahlbeck är att sköta vårt arbete inom fjällrasaveln så att han kan vara stolt över oss!

Text: Patrik Gyllenhammar

1992 gjorde Nils Dahlbeck ett besök i en fjällkoladugård. Detta har de sista 6 åren totalt förändrat framtiden för fjällkorna till det bättre. På bilden ser vi några av fjällkorna hos familjen Bejmar i Blekinge.

MYTEN OM DE DÅLIGA JUVREN

Bland det allra första som jag fick höra av "avelsfolk" när jag började intressera mig för fjällrasen var hur dåliga juver de hade "förr i tiden". Detta var ofta nämnt som ett av de tyngsta argumenten mot att använda äldre tjurar till tjuvfäder.

Man menade att döttrarna skulle få så dålig anfästning och så långa spenar att om de nu skulle råka ha någon mjölk så skulle juvren inte hålla. Nästan alltid fick man också höra om "någon ko" som "någon" hade haft som visst var efter "den" tjuren och hade ett så bedrägligt juver.

STÄMDE ALLT PRAT?

Jag tyckte inte att det där stämde med de bilder på äldre kor jag fick se. Många av korna på 1950- och 60-talet hade riktigt fina juver. En del av förklaringen var säkert att en bra ko då mjölkade 5-6000 kg som mest och det frestade nog inte på som dagens upp till 10.000 kg gör. Men ändå, det kunde inte vara hela sanningen.

När jag sedan började få en del egna kor efter gamla tjurar så beredde jag mig ändå på att få en del fula juver, men ack vad jag bedrog mig.

Överlag var inte alla juvren sämre än på korna med moderna härstamningar. Att juvren inte är så dåliga hoppas jag att bilderna på sidan till höger kan förmedla. Nu har jag ju inte haft 10 döttrar efter en viss gammal tjuv utan som regel har man haft en eller två (som mest har jag haft fyra efter tjuren 64 Griver). Om jag betraktar gruppen kor efter gamla tjurar så har jag haft sammanlagt ett drygt 20-tal till dags dato, och de har inte haft dåliga juver!

LESTER, GRIVER & DUVOLEN BRA

Av de tjurar som jag haft två döttrar eller mer efter så har de två efter 46 Lester varit de bästa (se bilder). Även döttrarna efter 64 Griver har haft trevliga juver vilket även ärvt av Griver-sonen 41 Duvolen vars döttrar har bra juver överlag.

Jag har även haft en egen Griver-son i besättningen som dock bara fick två kor efter sig. De hade dock fina juver. Man kan ju bara hoppas att även 6776 Lippo fått ärvast Lesters, som det tycks, fina juveranlag.

Varför fick jag då höra så mycket negativt om de gamla tjurarna och varför verkade det inte stämma? Jo, jag tror att det är ganska enkelt egentligen. De flesta som hade SKB/Fjällkor på 60-talet hade 10 kor eller mindre.

Det gjorde att de för det mesta sedan semintiden börjat aldrig hade mer än en dotter efter en tjuv. Kanske att vissa tjurar som stod länge på semin (t.ex. 137 Tell åren 1954-68) fick fler om man tyckte om den första.

Sedan åren gått så är det ofta lättast att komma ihåg de kor som brutit mot mönstret på något sätt, och en sak att lätt komma ihåg är någon ko man hade med gräsligt juver. Att klandra kons fader, speciellt om kons juver var sämre än moderns, var då väldigt lätt.

BRISTER PÅ 60- & 70-TALET

Nu menar jag naturligtvis inte att alla kor hade bra juver på 60-talet. Juverstandarden har förbättrats men SKB-rasens avel har inte alltid underlättat för bättre juver.

Låt oss först slå fast att juverstandarden på både SRB och SLB på 60- och 70-talet lämnade en hel del i övrigt att önska. På båda dessa raser har ju en markant förbättring skett de sista 20 åren. Speciellt SLB var ju ökända för sina "minor" och det var ju en av anledningarna till överkorsningen till Holstein.

Men just dessa "mintjurar" av SLB-ras korsade man in i SKB på 70-talet. Sedan blandade man in friskt av de andra raserna. Tahto-linjen och speciellt A. Ölligrenen ur den (t.ex. 799 Öre, S. Lölle och 6733 Lönnå) är behäftad med mycket dåliga juveregenskaper och dessutom långa spenar. Det är då inte så svårt att förstå

att en hel del av korsningstjurarna nedärvde rent ut sagt skitjuver.

Men de fjällrastjurar som ändå lyckades klara sig kvar i aveln då? Vad hade de för juver egenskaper? Ja, det var nog varierande men poängen med dem är att de lika lite som några andra SKB-tjurar valts ut för juveregenskapernas skull (eller några andra bruksegenskaper för den delen) utan nästan uteslutande för avkastningens skull.

Man kan nog påstå att det inte finns någon pålitlig dokumentation om bruksegenskaperna på det sena 60-talets och tidigare 70-talets fjällras. Man vet inte vilka linjer som gav bra eller dåliga juver, ben, lynne etc.

Därför kan vi idag med stor förvåning och glädje konstatera att vi med gammalt avelsmaterial kan förbättra bruksegenskaperna på fjällrasen. Vi behöver inga korsningar till det.

VIVILL ÅTERFÅ "GREPPET" OM FJÄLLRASEN

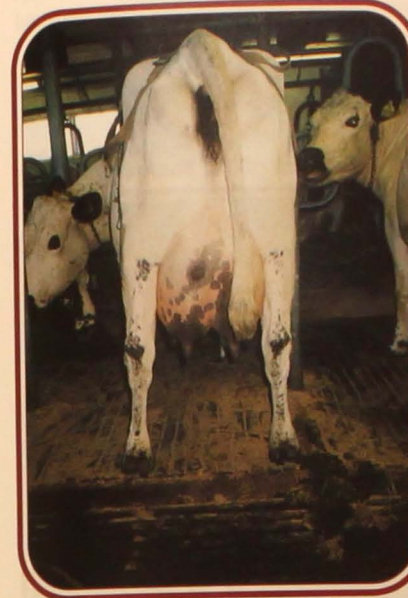
Naturligtvis löper vi även någon gång risken att gå på en nit men det gör man med nya tjurar också. Men klart är att hade den dåvarande avelsledningen haft ett grepp om rasen hade man kunnat åstadkomma stora förbättringar av den utan problem.

Men eftersom man var så inriktad på att höja avkastningen via inkorsning av andra raser så förlorade man möjligheten att avla konstruktivt på bruksegenskaperna.

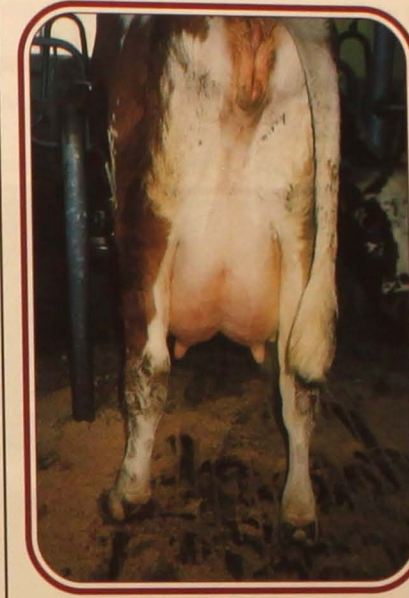
Vi kan i alla fall vara tacksamma att vi har detta gamla material att ta till både för att faktiskt kunna förbättra en del egenskaper och för att klara den genetiska bredden.

Därvidlag har fjällrasen en unik position bland de nordiska gamla raserna och många engagerade bönder som håller på med andra hotade raser har uttryckt en viss avundsjuka över den gamla frysta sperman och önskat att även deras ras haft ett sånt lager.

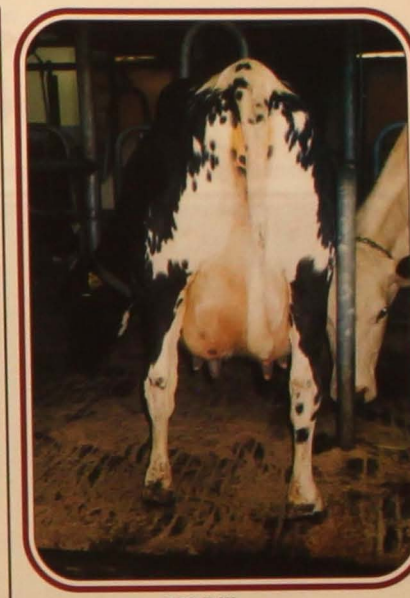
MYTEN OM DE DÅLIGA JUVREN

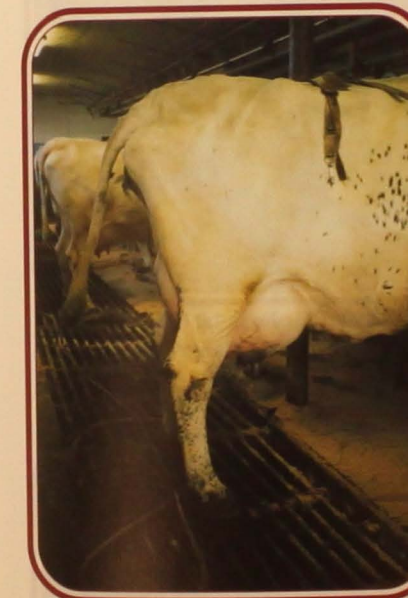
341 Liljefin, Sv.Fj. 25031
F 46 Lester M 185 Lilja, SKB 8587
MF 34 Ringe, SKB 6570
Dygnsmjolk vid foto 36 liter (3:e kalven).

Här ser vi en 2:a kalvare efter
165 Leo. Farfar är 10 Smith och även
morfar är 10 Smith.
Dygnsmjolk vid foto 25 liter.

223 Lillemor
F 46 Lester M 204 Lillemor
MF 786 Maro, SKB 86786
Dygnsmjolk vid foto 32 liter (2:a kalven).

341 Liljefin
Se uppgifter ovanför fotot.

225 Krusa
F 75 Lör, SKB 6576 M 215 Lola
MF 39 Dixon, SKB 6611
Dygnsmjolk vid foto 22 liter (2:akalven).

379 Svanhild (den vita kon)
F 64 Griver, SKB 6630 M 1 Svalka
MF 948 Sigill, SKB 86948
Dygnsmjolk vid foto 25 liter (2:a kalven).

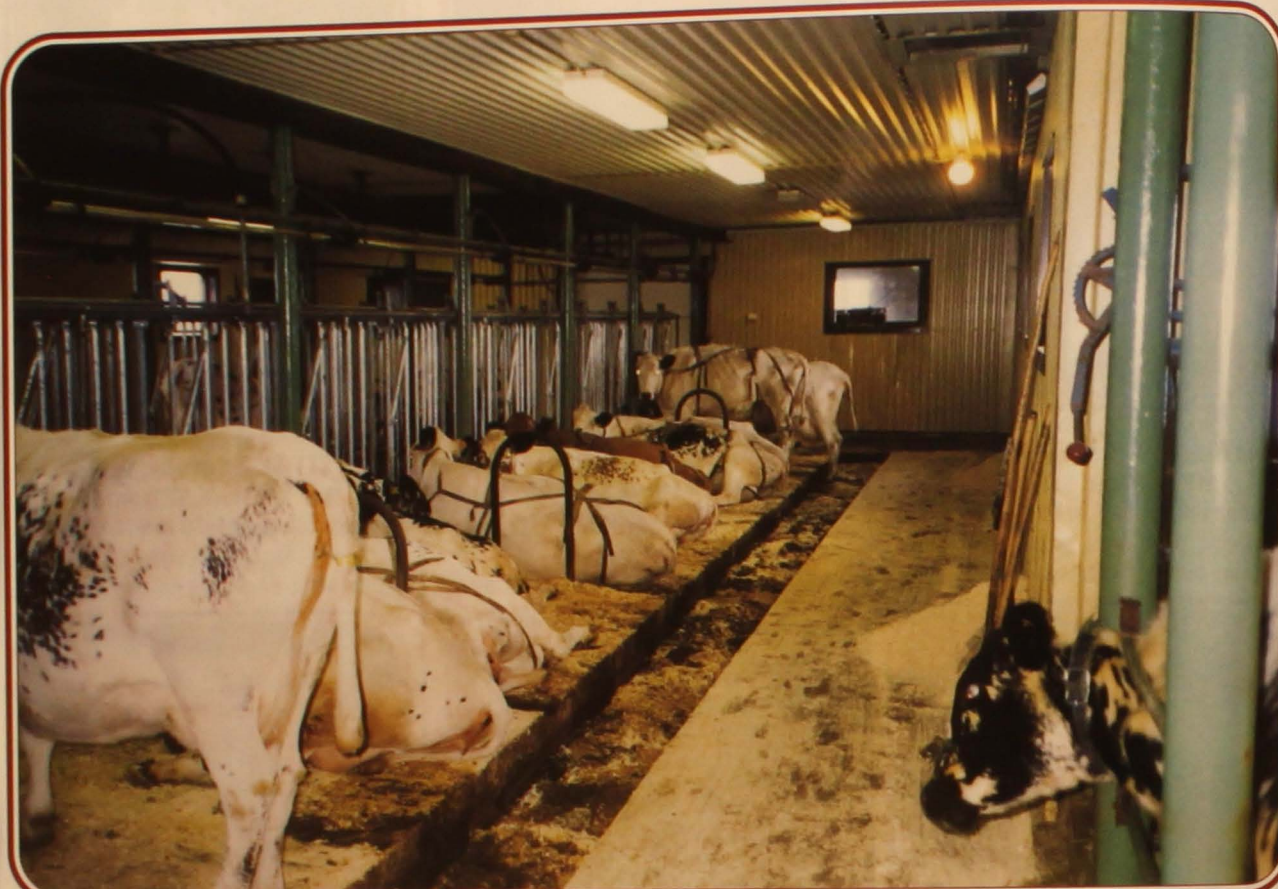
382 Gullan
F 709 Gulle, SKB 76709 M 5066 Galina
MF 6742 Harg
Dygnsmjolk vid foto 18 liter (1:akalven).

415 Liljeskön * mars -98
F 14 Gredor, SKB 5835 M 341 Liljefin
MF 46 Lester, SKB 6578
MM 185 Lilja, SKB 8587
MMF 34 Ringe, SKB 6570

415 Liljeskön är 3:e ledet genbankstjuv. Hon var 2 månader gammal vid fototillfället. Hennes mor ser vi till vänster.

Gårdsbesök på SUNNANHED

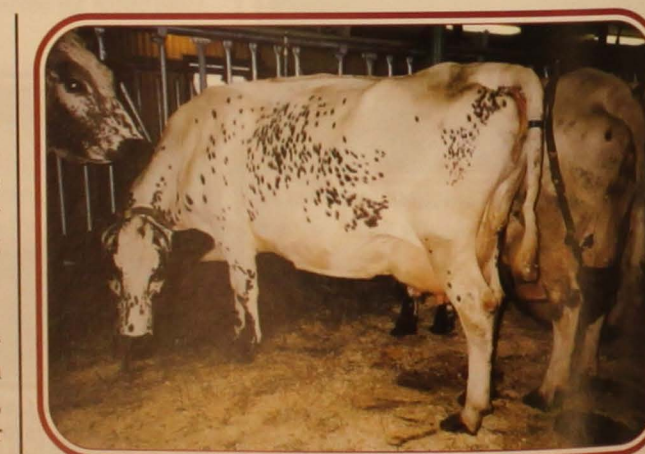
Denna gång har Fjällkon besökt Sven Blomberg och Eva Hök på deras nya gård Sunnanhed utanför Furudal i Dalarna. Tidigare hade de ett arrende utanför Stora Skedvi i södra Dalarna, men nu har de hittat en egen gård lite längre norrut.

FJÄLLRASKÄMPE HAR BYTT GÅRD

Denna gång är *Fjällkon* på besök hos en alldeles färsk hemmansägare med en av Sveriges största fjällrasbesättningar. Vi är hos Sven Blomberg och Eva Höök med barnen Sara 17, Viktor 11 och Alfred 1år i Sunnanhed, Furudal. Sven är en av de gamla kämparna i fjällrassammanhang och trots att han inte är mer än 44 år har han väl 23 år som fjällrasbonde och stark korsningsmotståndare.

De gångna 20 åren bedrevs jordbruket på ett arrende nere i Översåtra, Stora Skedvi, men sedan sommaren 1998 brukar man en egen gård lite mer norrut i Dalarna. Gården är på 18 ha åker, dessutom arrenderas ytterligare ca 40 ha åker. Växtodlingen är inriktad på vall. Av vällen skördas ca hälften som torrhö och resten rundbal som plastas in.

Ladugården är ljus och trevlig och där finns plats för 38 kor i ny långbåsinredning. Sven föredrar långbås. Ladugården består av en äldre del

170 Rara, en vacker Ragnar-dotter hos Sven & Eva.

byggd under seklets första halva (ingen vet exakt när) som nu är ungdjursdel. Kodelen är byggd 1975 med höskulle ovanpå som rymmer 90 ton. Det finns även spannmålstork på gården men än har man inte bestämt sig för om spannmål ska odlas eller ej.

FYRA KOLINJER IDAG

När Sven startade för dryga 20 år sedan fanns det god tillgång på livdjur i och med att många besättningar upphörde med verksamheten. Därav kom många olika kolinjer in i ladugården för att testas. Av dessa så föll en del mer i smaken än andra och idag består besättningen i huvudsak av fyra olika fjällkolinjer med mer än en mjölkande ko i besättningen.

Från Dalarna finns Molik-familjen som stammar från Oskar Mattson, Drevdagen. Ur den kommer bland annat semintjuren 145 Tessar. Även 177 Rusk kommer ur Molik-linjen eftersom Svens Russa-kor också från början stammar ur 30 Molik. Idag finns fem mjölkande kor ur denna familj. Mest känd är väl 141 Molik efter 786 Maro som varit omslagsflicka i *Fjällkon* samt varit med på Elmia -97.

Från Jämtland stammar Rita-familjen som i skrivande stund omfattar fyra kor. Ur den har kommit bl.a. 6728 Lazarus och 170 Snabbe samt nu senast 6209 Kvick. Den köpte Sven av Abrahamssons i Torvalla dit linjen kommit från Järpen i Jämtland.

Sven har ytterligare en gammal jämtlinje i ladugården. Och det är S-linjen från Torvalla omskriven i fjällkon nr 5/96. De kom till Sven via Lasse Persson, Borlänge, och ur den finns nu tre mjölkande kor. En verkligt intressant ko är 181 Stella efter 142 Ragnar, en Rito-son ur den senare beskrivna Rara-familjen.

Hon gjorde på sitt tredje helår $6579 \times 4,7\% \times 3,7\% = 309, 245$. Hon har även en dotter efter 705 Sol som verkar mycket lovande. Så ur den linjen kan det säkert dyka upp någon intressant tjur vad det lider.

STÖRSTA KOFAMILJEN MED 11 KOR IDAG

Den största kofamiljen sparar vi till sist och kanske är det den mest namnkunniga också. Det är nämligen R-linjen från Norbergs i Blåvik, Bjästa, som hos Sven är synnerligen stark och livskraftig. För tillfället finns där 11 mjölkande kor.

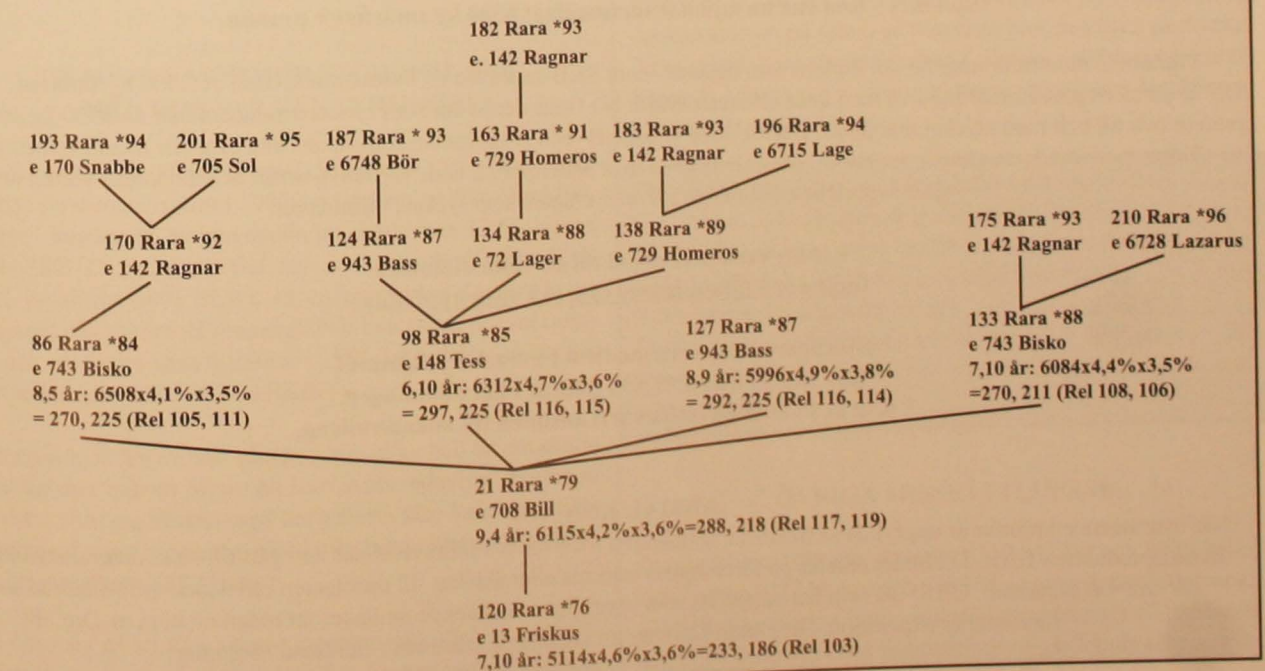
R-linjen kom till gården med kon 120 Rara född 760921 som var efter 13 Friskus, en 1 Holar-son som var född hos Gustav Arnell, Myre, Sidensjö. Morfar var 75 Broke, en 5 Svenson-son från Hjalmar Viklund, Flarken. Så det var med andra ord en ko fullmatad med de bästa anlag som fjällrasen kunde erbjuda.

120 Rara fick en dotter efter 708 Bill som kom att bli en hörnsten i besättningen. Med sina fyra döttrar så står hon idag bakom 11 av besättningens mjölkande kor. Att en ko får fyra så högvastande döttrar som dessutom är hållbara tillhör inte vanligheterna.

Fortfarande finns 127 och 133 i livet och vi hoppas kunna få fram någon son efter dem om det lyckas. Av de yngre korna i familjen lovar 170 gott. I tjurväg har ni mött 6766 Karess ur denna linje. Det var ju 98 Rara som var mor till honom. 142 Ragnar, en annan son till henne, finns med som morfar till några andra tjurar. Hur Rara-familjen släktar på varandra ser ni på stamträdet här nedan.

> > >

STAMTRÄD ÖVER RARA-FAMILJEN

FJÄLLKON

Sedan finns det ytterligare ett par linjer som köpts in efter flytten till Sunnanhed för att fylla upp den ladugården, men de är ännu i stort oskrivna kort om än intressanta.

Dessutom finns på gården en rödkullestam med gamla produktionsstarka 111 Gullros som stammor. Det är en av Sveriges högst avkastande rödkullor som på 9,11 år gjort 6308 x 5,2% x 3,9% = 327, 246 (rel.tal 129, 124) och som även hunnit med att fyra gånger få tvillingar och dessutom nu senast trillingar!

På gården har man använt egen tjur som fått verka ordentligt i besättningen d.v.s. fått många döttrar, och det märks för det är lite av "tjurföreningsprägel" på de yngre korna och kvigor som är födda i besättningen. De är enhetliga och typiska i utseende på ett sätt som är ovanligt i de flesta besättningar.

Att djuren trivs och är välsköta råder ingen tvekan om efter att man fått inspektera skrymslen och vrår på gården och det känns roligt att veta att denna besättning fått en större kostym att växa in i så att fjällkorna kan bli ännu fler. Vi får avsluta med att önska Sven och Eva med familj all lycka med den nya gården och tacka för besöket!

Text & foto: Robert Nilsson

Sven Blomberg framför bostadshuset på Sunnanhed.

Ladugården på Sunnanhed.

Diplom för hög livstidsavkastning!

Svensk Fjällrasavel vill försöka stimulera och sporra medlemmarna att vara rädda om och sträva mot hållbara kor, varför vi beslutat inrätta en serie diplom för hög livstidsavkastning. Det blir tre olika diplom för tre olika nivåer på avkastning:

Diplom C - Kon ska ha mjölkat sammanlagt 3500 kg smörfett + protein.

Diplom B - Kon ska ha mjölkat sammanlagt 5000 kg smörfett + protein.

Diplom A - Kon ska ha mjölkat sammanlagt 6500 kg smörfett + protein.

Diplom C motsvarar ungefär det diplom som delas ut inom SKB-rasen för en livstidsproduktion av 2000 kg smörfett. Det är alltså en ganska måttlig nivå men ändå erkännansvärd. Nu finns det ju kor som lyckas producera mer än 3500 kg smf + protein och till och med mycket mer än så. Därför inför vi både B- och A-diplomen som säkert inte ofta blir utdelade men som är väldigt motiverade de gånger det blir av. Idag finns kor i livet som uppnått både B- och A-nivån och det känns viktigt att få ge ett speciellt erkännande till de djurägare som lyckats nå ända dit.

För att vara berättigad till de olika diplomerna finns det några punkter som ska vara uppfyllda:

- * Djurägaren ska vara medlem i Svensk Fjällrasavel.
- * Kon ska ha minst 87,5% fjällras i härstamningen.
- * Kon ska naturligtvis ha varit ansluten till kokontrollen.

ANMÄL KON NU!

När ovanstående kriterier är uppfyllda så meddelar djurägaren till Svensk Fjällrasavel när kon gått till slakt och fullständig livstidsproduktion finns. Diplomet utdelas på föreningens stämma eller skickas till djurägaren om denne är förhindrad att närvara vid stämman. OBS! Du som har någon ko som uppfyller ovanstående ombedes att redan nu höra av Dig till föreningens expedition. Diplomen kommer att utdelas på stämman i Jämtland i sommar!

FJÄLLKON

6724 Mikro m.fl. - tyvärr ej längre godkänd fjällras!

TRÅKIG NYHET

Det har visat sig att det i listan över godkända fjällrastjurar smugit sig in en ulv i fårakläder, nämligen 788 Misse, SKB 86788, som är inte mindre än 25% Ayrshire! Hur har då detta gått till?

Den procentlista över semintjurar av SKB som vi publicerar på sidorna 18-19 i denna tidning är densamma som först publicerades av PRF (Projekt Rädda Fjällkon) 1993, dock kompletterad med senare insatta tjurar.

När listan först publicerades genom PRF så sades det att; "För att listan ska vara 100% säker skulle man behöva känna till tjurarnas härstamning i 6 till 7 led. Det gör vi inte på alla varför all okänd härstamning antagits vara ren fjällras".

Detta var ett mycket rimligt antagande eftersom de okända delarna av tjurarnas härstamning undantagslöst gällde modernet och då oftast när man tidsmässigt kom till 1960-talet. Att härstamningen kunde vara okänd berodde på att ingen stambok publicerats efter 1971, samt att en del tjurmödrar ej stambokförts i ordning, samt att det var svårt att få ut uppgifter från den icke publicerade delen av stamboken.

Vi ska dock komma ihåg att minst nio av tio kor som i kokontrollen benämndes SKB på 1960-talet var rena fjällkor. Korsningen via semin kom inte igång förrän vid 70-talets början och att korsa över dyrt inköpta SRB och SLB-kor till SKB var inget vanligt förekommande.

788 MISSE MORMOR STOD SOM SKB MEN HON VAR REN AYRSHIRE!

När det gäller 788 Misse så angavs han vara i en grupp-1-tjur när han först redovisades i 1983 års tjurkatalog från Nordavel. Grupp 1 innebar då att han skulle innehålla max 12,5% annan ras än SKB. De procenten fick han av sin morfar 40 Sem, SKB 2301 (som var 50% SLB), så enligt tjurkatalogen så var modernet där bakom då renrasigt. När han sattes in som rutin-tjur och användes som tjurfader i 1986 års katalog så angavs mormodern som 26-3952-44 SKB!!

Men nu och då har vi hört glunkas från olika håll att det skulle dölja sig mer bakom Misse än som syns redovisat. Tyvärr så har detta visat sig besannas på det grövsta sätt. Tack vare hjälp av personal inom seminorganisationen har vi kunnat få reda på sanningen bakom 788 Misse.

Det visar sig då att 788 Misses mormor icke alls var av SKB-ras utan en renrasig finsk Ayrshire-ko. Endera importerad som dräktig kviga eller i moderlivet! Denna kossas dotter, 68 Malva, efter kors-

ningstjuren 40 Sem har sedan använts som tjurmoder inom SKB-aveln! Det som nu nästan 20 år senare är svårt att fatta är; Hur kunde en sådan ko som i kokontrollen måste stått som 3*1, överhuvudtaget komma ifråga som tjurmoder?

VITVINGAS ÅTERIGEN KRITISERA

Nog visste vi ju att dåvarande avelsledaren Stig Näslund förespråkade inkorsning, men inte visste vi att han tog in SRB-ras, åtminstone inte i sådan omfattning och dessutom gömt det bakom en lögn!?

Vi har ju av en del folk inom seminorganisationen kritiserats för att vi i vår tur kritiserat Stig Näslund. Det vi nu kan konstatera är att vi sorgligt nog hade rätt och att vi inte varit kritiska nog, men idag tjänar det föga att hacka mer på Stig. Mest känns det som en stor besvikelse att en person i hans ställning medvetet ljugit om en tjurs härstamning på ett så flagrant sätt när han mer än någon annan visste vilken kontroversiell fråga inkorsningen var inom SKB-leden redan i början på 80-talet.

MÅNGA FLER TJURAR DRABBAS OCKSÅ

Det som gör allt extra tråkigt är att det idag p.g.a. vårt EU-inträde och därmed inrättandet av stöd för hotade raser kommer att påverka kommande ansökningar för detta stöd.

Eftersom 788 Misse har 5 söner, 3 sonsöner, 1 dotterson och 1 dotterdotterson på semin så påverkas procenten så mycket för en del av dem att deras status i stödsammanhang påverkas. Följande händer p.g.a. den uppkomna situationen beträffande kommande ansökningar;

788 Misse är hädanefter endast godkänd som morfar.
6711 Mirre är hädanefter ej godkänd som morfar.
6724 Mikro är hädanefter endast godkänd som morfar.
6725 Mister är hädanefter ej godkänd som morfar.
6785 Agami är hädanefter endast godkänd som morfar.
Dessutom blir fortsättningsvis vare sig 6724 Mikro eller 6785 Agami godkända att använda på hondjur inom miljöstödsprogrammet.

ÖVRIGA MISSEÄTTLINGAR

Övriga Misse-ättlingar, sönerna 6710 Mickel och 6726 Milo, sonsönerna 6777 Makro och 6780 Misse samt dotterdottersonen 6765 Homa påverkas inte i miljöstödsprogrammet. 6710 Mickel och 6726 Milo blir även fortsättningsvis godkända som morfä-

Fortsättning på sidan 18!

Hjälp önskas!

Svensk Fjällrasavel vill ha Dina åsikter om vad Du tycker om föreningen samt veta Dina önskemål om hur vi ska arbeta, vilka frågor vi ska jobba med, vilken hjälp Du vill ha av oss, synpunkter på denna tidning osv.

Tidningen Fjällkon:

Vad tycker Du är bra eller dåligt med tidningen?

Vad skulle Du vilja att vi skrev mera om:

Föreningsarbetet:

Vilka förväntningar har Du på Svensk Fjällrasavel och dess styrelseledamöter?

Vilka frågor tycker Du vi ska driva hårdare? Vad är viktigt att vi jobbar för?

Avelsarbetet:

Synpunkter på föreningens avelsrådgivning, framtagande av semintjuror osv:

Vad planerar Du med Din egen framtida djurhållning beträffande fjällrasen?

OBS! Skriv gärna svaren på frågorna på ett lössblad om Du inte vill riva sönder tidningen eller kan kopiera denna sida. Svaren får vara anonyma, men om Du skriver Ditt namn och adress så kan vi höra av oss om vi vill ha utökad information kring någon fråga! Skicka in Dina svar till: Svensk Fjällrasavel, Larstorp, 590 33 Borensberg. TACK!

1998 års spermasamling av fjällrastjuror på Alebäck

FLERA FÖLL IFRÅN PÅ VÄGEN

Så är det då dags att redovisa utfallet av höstens spermasamling. Återigen är det en travesti på "10 små negerpojkar". När vi i avelskommittén hade en träff i Lövånger förra våren för att gå igenom samtliga tillgängliga tjuror inför hösten så fanns det 16 stycken att välja emellan.

Av dessa sållade vi bort de som vi inte tyckte höll måttet med avseende på "mjölk" i härstamningen eller att de var för mycket släkt med andra tjuror som samlats för att vara intressanta. Kvar efter Lövånger var 12 tjuror.

Sedan följde en sommar som gallrade bort ytterligare någon tjur. I september när avkastningen på tjurmödrarna följdes upp så försvann ytterligare en vars mor "floppat" på 3:e kalven utan giltig orsak.

10 KVAR TILL ALEBÄCKSRESAN

Kvar att provta inför nedresan till Alebäck var då 10 stycken. En av dessa fick ett totalt nervöst sammanbrott när proverna skulle tas så djurägaren ringde och berättade att man varit tvungen att ge den lugnande medel för att kunna ta proverna. Naturligtvis fick den inte göra någon resa ned till Alebäck. Den siste försvann veckan innan nedresan.

Kvar till slut blev åtta tappra pojkar som klarat alla test. Av dessa lyckades sju stycken lämna sperma som efter frysning och upptining var av bra kvalitet.

Som Ni kommer att se har vi detta år en stark övervikt av grupp-2 tjuror. Det är delvis avsiktligt och delvis ett resultat av slumpen. Avsiktligt i så motto att grupp 2 har lägst antal tillgängliga tjuror så vi ville ha fler av den anledningen.

Dels så finns det förhållandevis många tjurmödrar där nu tack vare alla Lage- och Hopen-döttrar som gjorts under 90-

let. Oavsiktligt på så sätt att det var bara grupp-3 tjuror som försvann på slutet.

GRUPP 1 HAR SLUTAT "SLUMRA"

De föregående åren har vi ju satsat starkt på att få igång grupp 1 som ju i praktiken legat slumrande i nästan 20 år. Vi börjar nu se allt fler tjurmödrar efter grupp-1 tjuror och dessutom börjar vi få grepp på vilka av PRF-tjurarna i grupp 1 som vi ska använda som tjurfäder. Dessutom kommer de nya norska tjurarna Tor och Loke att hjälpa till där.

Tjurtillgången inom fjällrasen har inte varit så här bra sedan seminepoken började och det är naturligtvis oerhört tillfredsställande. Idag känns den stora tjurbristen som vi hade så sent som i början av 90-talet avlägsen.

ALLA TJURAR LYCKAS INTE

Samtidigt är det ju så att alla tjuror kan inte lyckas. Hur bra stam eller hur snygga eller hur unik härstamning en tjur än har så händer det att han inte nedärver önskvärda egenskaper.

Som tur är så blir det sällan något stort problem för oss eftersom de flesta tjuror har ett så pass begränsat spermalager så antalet döttrar inte hinner bli så stort, skadan blir därför begränsad.

170 SNABBE I TILLFÄLLIG GENBANK

Nu är det tyvärr så att en av de tjuror som vi har ganska gott om sperma efter, 170 Snabbe som det finns ca 900 doser efter, har gått så pass svagt att vi inte vill rekommendera fortsatt användning i dagsläget.

Döttrarna i besättningen där han verkat mjölkar inte tillfredställande även på 2:a kalven varför vi stoppar vidare försäljning av sperman ett tag.

Visserligen är döttrarna trevliga och ser bra ut men där finns för lite mjölk. 170 Snabbe har tack vare sin udda härstamning varit lättanvänd och använt i ca 200 doser.

Det gör att det nu har fötts och kommer att födas ett antal döttrar ytterligare. De kommer vi att följa upp noggrant för att se hur de artar sig. Skulle de peka åt samma håll så blir 170 Snabbe genbankstjur för gott.

TACK ALLA TJURÄGARE

Avslutningsvis vill vi från avelskommittén rikta ett varmt tack till alla djurägare som lojalt och osjälviskt ställt upp med sitt material. Detta oavsett om det nu blev samlat eller ej.

Att det finns så pass många tjurägare som ställer upp är helt klart en viktig faktor för fjällrasen. Vi hoppas naturligtvis att Ni även i fortsättningen hjälper oss att få reda på de intressanta tjurkalvar som föds ute på gårdarna. Som vanligt gäller det att ring hellre en gång för mycket än för lite.

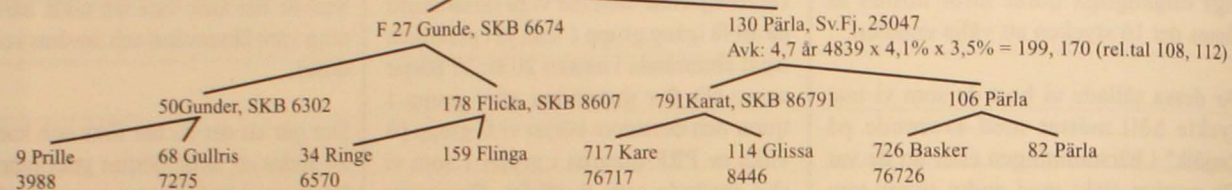
Hälsningar från avelskommittén
Foton på tjurarna på sidorna 14-17
är tagna av Elisabeth Theodorsson

PÅ
FÖLJANDE
SIDOR
REDOVISAS
ALLA NYA
TJURAR!

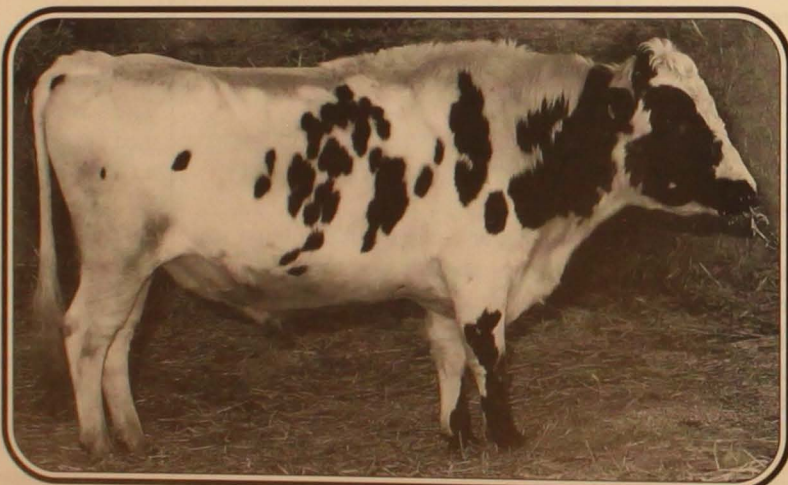
FJÄLLKON

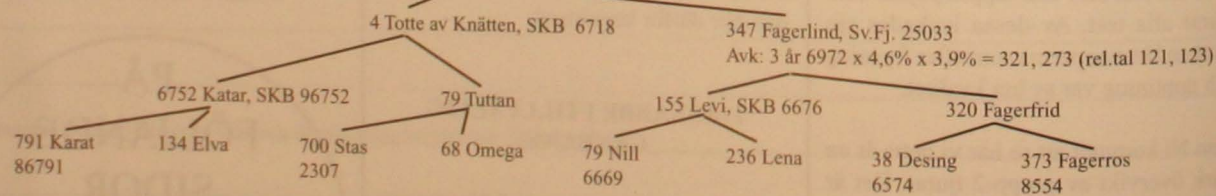
7114 GUBBEN, stbnr 20039, codenr 7-740

Född hos Boris Karlsson, Nordanå och uppfödd hos Bo Dahlgren, Stenbrohult. Gubben är en något lågställd tjur med mycket gott lynne, något han ärvt bland annat från fadern 27 Gunde som gett mycket snälla kor. Kalvarna efter Gubben är alla mycket snälla och tillgivna med varierande färg. Kolinjen bakom Gubben är ny i tjursammanhang. Gubben är född hos Boris Karlsson, Nordanå, Våxtorp. Kolinjen är hans Pärla-stam som köptes från Jämtland i början på 80-talet. Det var 130 Pärilas MMM 60 Pärla som köptes till gården. Hon var efter 708 Bill och kom att mjölka i besättningen i 12 år då hon i snitt avkastade 5135 x 4,1% x 3,5% = 210, 182. Pärla-linjen har vi lyckats spåra via två tidigare ägare till P-O Åsbo, Landsom, Ås, så det gläder oss att åter en gammal fin kostam får komma fram ur gömmorna. Gubben tillhör grupp 3 och 9 Prille-familjen och han gav 656 doser.

1102 FAGOTT, stbnr 20044, codenr 7-739

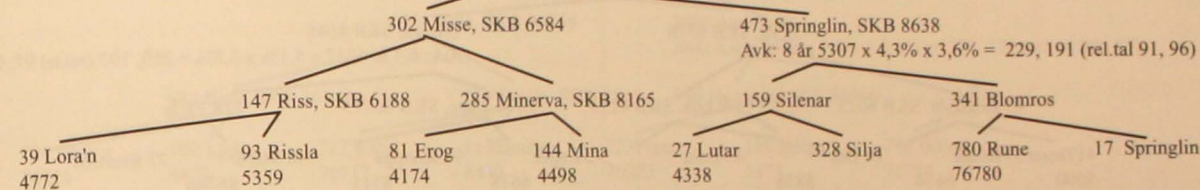

Född hos Nils-Nilsa Lbr AB och uppfödd hos Joachim Gustavsson, Görshorva, Mjölby. Fagott har en lite annorlunda härstamning på så sätt att fadern 4 Totte kommer från Helga Olsson, Ytterberg, Sveg. Mormodern till Totte, 68 Omega, har enbart tjurförningstjurar från Ytterbergs tjurförning i stammen. Katars mor kommer ur dennes fina L-linje. Även där saknas semintjurar. Fagotts morfar 155 Levi är född hos Rune Boström, Uttersjöbäcken och Fagerman och 21 Svartenlind kommer). Fagotts MMM 373 Fagerros dyker även upp som mor till 44 Fagerman. Via sin FMF 700 Stas får Fagott 6,25% SLB. Fagott gav 321 doser.

FJÄLLKON

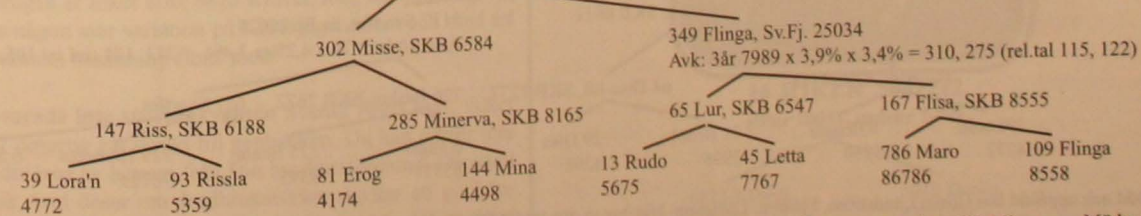
234 SPRINT, stbnr 20024, codenr 7-738

Född hos Gärdemorán AB, Lövänger och uppfödd hos Joachim Gustavsson, Mjölby. Här har vi verkligen en annorlunda härstamning att bita i. Sprints moderne stammar från Rikard Lundkvist, Bodan, Lövänger. Ingen av 17 Springlins 8 kända anmodrar blev yngre än 13 år. Ursprungligen ska stammen ha kommit till Västerbotten med en prost från Värmland på 1910-talet. MF till SPRINT, 159 Silenar, var en tjur född hos Ceder, Lövänger. Där gav han hållbara och bra kor. Silenars moderne stammade från Lennart Granberg, Pellboda, Flarken. Fadern till Silenar, 27 Lutar, är beskriven i *Tjurboken*. Fadern till SPRINT är den sista renrasiga fjällturen som kom från Umeå Lantmannaskola, 302 Misse, ur deras berömda M-linje. I 302 Misses stam finns nästan bara ädelt fjällrasblod och han var den näst bäst avkommebedömda Riss-sonen så det ska bli spännande att se om han kan infria förväntningarna. SPRINT gav 460 doser.

1095 FLISE, stbnr 20045, codenr 7-744

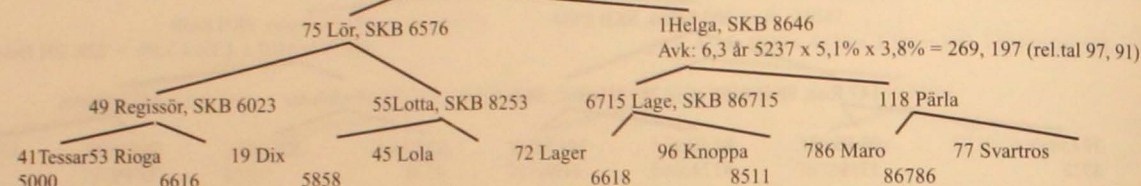

Född hos Nils-Nilsa Lbr AB, Övre Svartlå och uppfödd hos Tommy & Helen Öhgren, Uttersjöbäcken, Lövänger. Även här har vi en 302 Misse-son. Moderne denna gång är F-linjen från Patrik Gyllenhammar, Ekeskogs, Klintehamn, som ursprungligen kommer från Västerbotten. Bra med mjölk på moderne. Morfadern 65 Lur är en ny bekantskap för oss med ett fäderne från Trångsvikens tjurförning och ett moderne från Flarkens tjurförning. Lur är alltså fullmatad med välkända matadorer. Lurs moderlinje är samma som bakom 72 Lager. Flises moderne är detsamma som 6780 Mises i det att Flises mormor är mor till Misse. Flise gav 560 doser.

FJÄLLKON

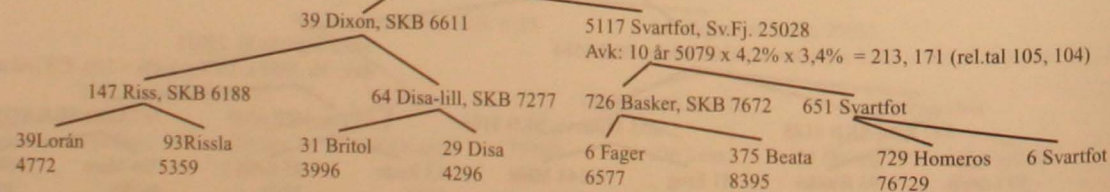
85 LOKE, stbnr 20046, codenr 7-746

Född och uppfödd hos Ingrid & Bengt Knutsson, Börajonsens, Edsbyn. 85 Loke representerar en intressant blandning av nytt och gammalt. Både nytt för oss men ändå gammalt då fadern är 75 Lör med Flarkenstam på modernet. Lørs fäderne stammar från välkända Övre Nätra tjuvförening, Bjästa. Lör tillhör en av de allra minsta tjuvfamiljerna döpt efter hans fader 49 Regissör. Regissör är närmast på fädernet släkt med Sagarfamiljen fast det är först i 4:de led (se Gruppavelsystemet sidan 56). Det är alltså en ny tjuvfamilj som här kommer i bruk. På Lokes moderne är det dock välkänt kvalitetsmaterial i det att Lokes mor 1 Helga även är mor till 30 Herman. Det är alltså en kostam som på modernet går tillbaka till Per Önerstam där den funnits på gården sen lång tid. 1 Helga har flera mjölkande döttrar med bra produktion. Relativtalen något låga på grund av 50% SRB i besättningen Loke gav 515 doser.

2076 SVIX, stbnr 20048, codenr 7-745

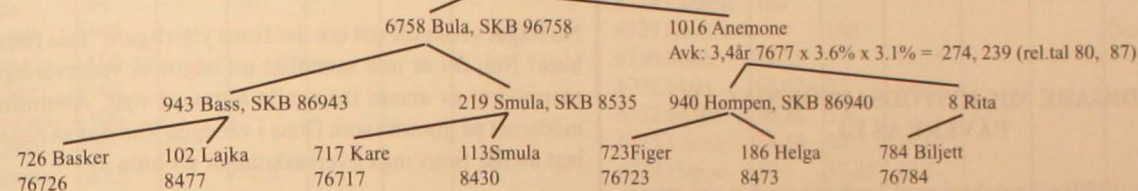

Född och uppfödd hos Göran Lundström, Fjälbyn, Löfvånger. Här har vi den tredje Dixon-sonen på 90-talet. Det kan tyckas överambitiöst att samla tre söner efter Dixon eftersom han inte var den mest namnkunnige Riss-sonen. Men här har vi ett tydligt utslag av det problem som vi tog upp i Fjällkon nr 2/98, nämligen att Dixonparningarna resulterade i många intressanta tjuvkalvar. Det som gör att vi ändå väljer att låta en tredje son komma fram är att de fåtal finns här bra med färg på tjuvarna, det är annars något som är sällsynt i grupp 2. Dessutom har Svix ett högtintressant moderne som vi inte ville gå miste om. Modern Svartfot har mjölkat i tre olika besättningar och de sista 5 åren har hon stått hos Göran där hon legat i snitt 20% över besättningsmedel. Det ihop med en mor och mormor som även de legat över snitt i sina besättningar gör att Svix känns mycket intressant. Svix gav 383 doser.

FJÄLLKON

1006 GLUNT, stbnr 20050, codenr 7-743

Född hos Mari Strand & Sören Bardosson Nyland, Hammerdal. Uppfödd hos Birger Fondland, Brattåsen, Hammerdal. Här har vi årets utpräglade mjölkttjur. Fadern är den tidigare presenterade 6758 Bula och modernet är en ny kolinje i tjuvsammanhang som stammar från Aspåsbole, Krokrom. Relativtalen på Anemone är låga för hon var enda fjällko bland SRB och SLB under sin tid i produktion. På de första 305 dagarna mjölkade hon 6882 x 3,9% x 3,0% = 269, 208, så nog finns här mjölk att hämta. Glunt gav 349 doser.

Fjällnära tjuv spermasamlad hösten -98

Vecka 48 1998 var det åter dags att spermasamla tjuvar på Alebäckas stuteri i Västergötland. Bland dessa fanns en fjällnära tjuv. Det var 16 Joker, Sv.Fj. 20051, codenr 7-741.

Tjuven är född hos Elisabeth Andersson, Påverås, Falköping och han har i sin härstamning till 75% Klövsjöstam och 25% Lillhärjabyggets stam, och han är uppfödd hos undertecknad. Anledningen till att han blev samlad är att hans mormor är en av de kor som köptes från Morlinds i Klövsjö tidigare och hon är född 1988, alltså året före 6813 Klöver. Kon lever inte idag och har bara en avkomma vid namn 5010 Docka, född hos Alf Sjöden, Älvdalen, men finns nu hos Elisabeth Andersson, Falköping.

Det var angeläget att få fram någon mer tjuv med övervägande Klövsjöstam, visserligen är Joker efter 6813 Klöver, men förhoppningsvis kan det finnas någon mer variation på Klövsjögenerna i och med att mormor från samma besättning finns med.

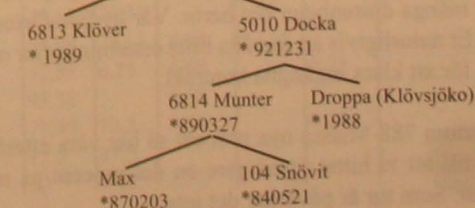
Tyvärr motsvarade inte spermakvaliteten Svensk Avels krav, vilket gör att de 347 doserna går direkt till genbanken. Du kan därför inte beställa hem doserna av honom från Din husdjursförening. Däremot släpper Svensk Avel doser om Jordbruksverket skickar ett godkännande. Om någon vill beställa hem doser från Joker går det att ringa Sven Jeppsson på Jordbruksverket. Man får då seminera på egen risk och ha det i beräkning att det kan bli sämre dräktighetsresultat efter honom. Han har dock, och kommer att få avkomor efter betäckning med fjällnära kor.

Till sist; Ring eller skriv och meddela kalvningar och förflyttningar av de fjällnära djuren

så att vi vet var de finns och vilka djur som finns. Du kan också beställa härstammingsintyg för fjällnära djur där Du får veta vad som finns uppgifter på när det rör Dina djur före den officiella kontrollen. I det fjällnära registret finns uppgifter på alla djur där djurägaren har meddelat till mig. Dessa härstammingsintyg ersätter på inget vis den officiella kontrollen. God fortsättning på 1999! hälsar kontaktpersonen för de fjällnära djuren: Birgitta Karlsson, Smedjebo, Härja, 522 91 Tidaholm, 0502-450 64.

16 JOKER *961212
stbnr 20051, codenr 7-741

SKB/Fjällrastjurars renrasighetsprocent

Fortsättning från sidan 11!

der och sonsönerna 6777 Makro och 6780 Mise blir även fortsättningsvis godkända som fäder och som semineringsdjur till hondjur inom miljöstödsprogrammet. Det sista gäller även 6765 Homa.

TIDIGARE MILJÖSTÖDSANSÖKNINGAR PÅVERKAS EJ

Vi har för tillfället kontakter med Jordbruksverket om att ansökningar som gällt de föregående åren inte ska påverkas av det uppkomna, utan att bara ansökningar fr o m 1999 kommer att göra det för att inga djurägare ska bli ekonomiskt lidande.

Ingen blir alltså återbetalningsskyldig för redan erhållna stöd för djur efter de Misse-ättlingar som påverkats i stödssystemet. Exempel: Så länge en ko som redan ingår i miljöstödsystemet, men förlorar sin stauts såsom godkänd fjällras, finns kvar på gården får hon vara kvar i systemet. (Hon faller alltså ur systemet om hon t.ex. säljs till en annan gård). Det är bara kalvar och ungdjur som föds eller föts efter ej längre godkända tjurur som inte kan komma in i systemet om de inte redan är inne. Detta oavsett vad som gällt tidigare (t.ex. om ett hondjur seminerats med en tidigare godkänd fjällrastjur i god tro att avkomman ska bli godkänd). Däremot blir deras avkomma godkänd för "fjällrasstöd".

SVENSK FJÄLLRASAVEL SKA HJÄLPA ER SÅ GOTT VI KAN

Som var och en förstår så är den uppkomna situationen ej Svensk Fjällrasavels fel, vi är lika ledsna som de av Er som eventuellt drabbas av ovanstående. Dock vill vi nämna att vi kan hjälpa till så gott vi kan om det finns djurägare som vet att Ni kommer att få svårt att fylla de kontrakt som finns idag och som har djur som påverkas av det uppkomna.

Hör i så fall av Er till föreningen så ska vi hjälpa till att reda ut hur många djurenheter det berör. Vår livdjursförmedlare hjälper Er naturligtvis att försöka hitta ersättningsdjur om så måste ske för att klara ingångna kontrakt.

Förutom 788 Misses nya procent så har våra efterforskningar lett till att vi hittat ytterligare en del procent på några andra tjurur. Som tur är påverkar det inte tjurarna inom miljöstödspro-

grammet. Tjurur som fått sin rasprocent påverkad sedan förra listan är märkta med fet stil i namnet.

KAN VI HITTA MER?

Nu frågar vi oss till sist om det finns ytterligare "fula fiskar" att hitta? Nej, det är inte sannolikt att något så vedervärdigt som mormödrar av annan ras skulle hittas på nytt. Åtminstone är mödernet på tjurarna som finns i vår egen *Tjurbok* så noga kartlagt att där finns inga överraskningar att hitta.

När det gäller SKB-tjurarna från 1970- och 80-talen så är det heller inte sannolikt att det ska dyka upp något revolutionerande. Vad vi känner till är det endast 6707 Kalufs, 6733 Lönnå och 6761 Hire som har möderna som är överkorsade från andra raser, i samtliga fall SLB från början. Men de procenten var redovisade förut.

Det är bara att ta nya tag och se framåt. Hör av Er om det är något Ni undrar över!

OBS! Tjurur som är märkta med **fet stil** i tabellen har fått ändrade procentsatser beträffande inblandning av andra raser

Namn	%Fjäll	%Rk	%SLB	%SJB	%SRB	Övrigt
704 Kajax	50			50		
705 Sol	100					
706 Tying	100					
708 Bill	100					Kan ha finsk rk
709 Gulle	100					
710 Agaton	100					
711 Stag	50	25	50			
712 Minto	75					
713 Smyg	100					
715 Rito	100					
717 Kare	100					
721 Groll	100					
722 Laiso	50		50			
723 Figer	100					
724 Bergis	100					
725 Rahto	100	100				
726 Basker	100					
727 Drill	100					
729 Homeros	100					
730 Espnäs	50		50			
731 Morgan	75		25			
732 Lasso	50			50		
733 Gandi	100					

SKB/Fjällrastjurars renrasighetsprocent

Namn	%Fjäll	%Rk	%SLB	%SJB	%SRB	Övrigt	Namn	%Fjäll	%Rk	%SLB	%SJB	%SRB	Övrigt
734 Tosse	50	50					6710 Mickel	71,88		15,62		12,5	
736 Love	75	25					6711 Mirre	37,5	37,5	9,37		15,62	
737 Drutten	50	50					6715 Lage	100					
738 Pigg	50		50				6718 Joar	93,75	3,12			3,12	
739 Gute	100						6719 Röpan		100				Västnorsk rk
740 Ingo	75	25					6720 Jovial	96,88				3,12	
741 Finell	75		25				6722 Mal	75	25				
742 Prim	62,75		37,25				6723 Majs	62,5	25	6,25	6,25		
743 Bisko	100						6724 Mikro	75		12,5		12,5	
745 Macke	50	50					6725 Mister	37,5	31,5	12,5		18,75	
746 Florett	50			50			6726 Milo	71,88		15,62		12,5	
747 Skön	50	50					6727 Nestor		100				Mest sv. rk
748 Isak	50		50				6728 Lazarus	100					Östnorsk rk
749 Kajak	100						6729 Kron		100				
780 Rune	100						6730 Mulle	81,25		18,75			
781 Sigarr	100						6731 Makt	65,62	25	9,37			
782 Svarten	100						6732 Snäpp	96,88	3,12				
783 Kalott	50	50					6733 Lönnå	34,38	50	15,62			
784 Biljett	87,5		12,5				6734 Happe	50	37,25	12,5			
785 Solist	87,5		12,5				6735 Örjan	50	50				
786 Maro	100						6737 Örme	50	25	25			Trol. 50% fjäll
787 Slösig	87,5		12,5				6738 Mast	96,88	3,12				
788 Misse	62,5		12,5		25		6739 Mild		100				50% sv/50%vn
790 Figge	100						6740 Skatt	35,1	12,5	52,4			
791 Karat	100						6741 Hall	43,75	25	6,25			25% isländsk
792 Findus	87,5		12,5				6742 Harg	100					
793 Figaro	90,63		6,25		3,12		6744 Vilmer	21,87	28,13				50% isländsk
794 Tolle	25	75					6745 Rimbo	100					
795 Rask	50	50					6746 Hompest	90,63	6,25		3,12		
796 Han	50	50					6748 Bör	95,32		4,68			
797 Esping	68,85		31,25				6749 Risk	96,88	3,12				
798 Semson	50		37,5	12,5			6750 Vigg	28,13	12,5	9,37			50% isländsk
799 Öre	50	50					6751 Igge	41,35	56,25	2,4			
930 Remi	37,5	50	12,5				6752 Katar	100					
931 Veman	28,13	6,25	53,12	12,5			6753 Bistro	93,75	6,25				
932 Yster	25	50	12,5	12,5			6755 Sobi	34,38	12,5	3,12			50% isländsk
933 Kam	100						6758 Bula	96,88	3,12				
934 Östen	37,5	50	12,5				6761 Hire	77,15	6,25	16,6			
935 Mabo	50	50					6763 Svartus	96,88	3,12				
936 Ömse	37,5	62,5					6765 Homa	89,07	6,25	1,56		3,12	
937 Balett	87,5		12,5				6766 Karess	100					
938 Ricko	100						6767 Ymer	46,88	46,87	6,25			
940 Hompen	87,5	12,5					6768 Deger	93,75		6,25			
942 Magi	37,5	50	6,25		6,25		6769 Delta	100					
943 Bass	93,75	6,25					6773 Yber	46,88	50	3,12			
945 Bitt	62,5	25	6,25	6,25	1,56		6774 Midar	71,88	12,5	9,37		6,25	
946 Hopp	98,44						6775 Sigge	100					
947 Frippo		100					6776 Lippo	100					
948 Sigill	100						6777 Makro	87,5		6,25		6,25	
949 Igor	37,5	62,5					6778 Ming	76,51	20,37	3,12			
950 Risto	87,5	12,5					6780 Mise	87,5		6,25		6,25	
6701 Yxan	25	62,5		12,5			6781 Malm	78,89	20,31		0,8		
6702 Bazar	95,32		4,68				6782 Enni	28,13	70,31		1,56		
6703 Bingo	90,63		9,37				6783 Masir	64,09	28,11	4,68		3,12	
6704 Kaviar	65,63	31,25		3,12			6785 Agami	82,82	6,25	4,68		6,25	
6705 Yngve	50	50					6787 Laro	95,32		4,68			
6706 Milding		100					6788 Miba	71,49	12,5	9,76		6,25	
6707 Kalufs	59,38	25	15,62				6789 Jerry	12,5	87,5				
6708 Ylle	25	75					6790 Enator	17	81,25	1,75			

Du kan själv mäta mjölkens ostutbyte!

I samband med ett seminarium kring småskalig ystnings-teknik i Östersund i höstas kunde franske ystmästaren Michel Lepage berätta om de senaste rönen framtagna av ett forsknings-institut knutet till Jordbruksdepartementet i Frankrike.

Där har man kunnat konstatera ett direkt samband mellan mjölkens "flockningstid" d.v.s. tiden från att löpe tillsätts mjöl-ken till dess den börjar stelna. Ju kortare flockningstid desto mer ost i slutänden. Inte oväntat tog det extra lång tid för mjöl-ken från Holsteinkor att koagulera.

Denna kunskap kan givetvis användas för att jämföra olika raser. Men den är också praktiskt användbar för den avels-intresserade gårdsmejeristen. Du tar helt enkelt ett antal prov-rör eller liknande, sänker ner dessa i ett vattenbad med 35-gradigt vatten och fyller sedan varje rör med mjölk från respektive ko. En lika stor mängd löpe tillsätts varje provrör och sedan mäter man tiden till dess mjölken flockats, t.ex. genom att kontrollera när en tändsticka kan stå för sig själv i provröret.

Flockningstiden brukar variera från fem till elva minuter. Detta kan sedan bli en av de faktorer som kan få betydelse vid avelsarbetet - i synnerhet som semintjurarna numera testas be-träffande sin förmåga att nedärva de typer av mjölkprotein som ger bäst ostutbyte. För gårdsystaren är det ju betydligt intres-santare att satsa på de djur som ger mest ost per liter mjölk, vilket inte nödvändigtvis behöver vara de som mjölkar bäst.

Text: Tove Undin

Årsmöte i Värmlandsavdelningen

Efter det mycket uppskattade mötet med Robert Nilsson på Nord-värmlands Jakt & Fiskemuseum i oktober 1998 var det den 28 novem-ber dags för Värmlandsavdelningen att hålla årsmöte. Denna gång träf-fades vi hemma hos Inger Magnusson i Edane. Inger bjöd på en fan-tastiskt god smörgåstårta!

Till styrelse för lokalavdelningen under det kommande året utsågs K. Göran Eriksson (ordförande), Ove Falkensjö (sekreterare) och Sven-Olof Bergström (kassör). Göran Eriksson är inte bara ny som ordfö-rande - han är också nybliven medlem i Svensk Fjällrasavel. Om hans långa koförflutna kan du läsa på annan plats i detta nummer av Fjäll-kon.

Till sommaren planerar vi bl.a. en träff i sätermiljö. Vi tänker också arbeta med att försöka samla ihop material kring fjällkons historia i Värmland - har du några fotografier eller annat material liggande i byrålådan så är vi mycket tacksamma om du hör av dig. Egna minnen duger också bra, då vill vi gärna intervjua dig. Hör av dig till under-tecknad!

Text: Tove Undin
telefon 0565-921 92

Gårdsbesök hos en riktig fjällkovän!

K. Göran Eriksson har nyligen valts till ordförande i Svensk Fjällrasavel Värmland. Göran Eriksson är ny i fjällkoföreningen men gammal fjällkovän sedan många, många år tillbaka.

Vi besökte honom en kylslagen dag i januari och bjöds på en spännande rundtur bland vackra gråa fjordhingstar, tama tup-par och hjärtnipande åsnor. Mitt i denna Noaks ark har nu-mera även tre fjälldjur funnit sig väl tillrätta. Två kvigor och en tjurkalv efter 6775 Sigge skall bli Görans framtida "pensionär-skor".

Görans första kviga var också av fjällras, henne köpte han när han bara var 13 år gammal. Under fem år på 40-talet var han torpare på Arvika prästgård, den siste torparen med dags-verksskyldighet (9,5 timmar/dag) i Värmland. Fyllda 18 kunde han köpa sig eget - han hade då fem kor, både fjällkor och rödkullor.

Med åren blev djuren dock tyvärr ganska uppblandade med SRB, det var inte lätt att få tag på en fjälltjur i Värmland på den tiden. Det var heller inte alldeles enkelt att över huvud taget få korna betäckta. Göran minns hur han på nåder fick komma med sin brunstiga ko till bonden som höll tjuvföreningens SRB-tjur. Där fick han stå och vänta medan bonden ägnade sig åt middags-målet. När detta var klart fanns det inte tid att ta ut tjuren så Göran fick vända hem igen med oförrättat ärende.

Men han fann på råd - han kände inspektorn på Billeruds stora gård i Charlottenberg och fick köpa en ungtjur därifrån (gården hyste för övrigt en av Värmlands största fjällras-besättningar några årtionden tidigare). Sedan satte Göran in an-nons och erbjöd hugade koägare att utnyttja tjuren mot en språngavgift om 25 kronor. Trots att tjuvföreningen bara tog 5 kronor fick Göran gott om kunder - korna fann tjuren tillta-lande och dessutom behövde varken folk eller få längre stå och vänta ute på gårdsplanen.

Görans levererade mjölk ända fram till 1979 han tvingades då sluta pga sjukdom. Men han saknade sina kor och blev där-för mycket glad när han en vacker dag blev varse att det faktiskt också går bra att låta kon få behålla kalven. Så Görans "pen-sionärskor" skall alltså i första hand fungera som dikor. Men mjölk för husbehov har de förstås lovat bidra med. Och både separatorn och smörkärnan finns ju kvar....

Görans envetna energi och hans långa erfarenhet av aktivt föreningsarbete gör honom till ett i högsta grad välkommet till-skott i arbetet för fjällkorna. Vi hälsar honom välkommen som ordförande för Svensk Fjällrasavel Värmland!

Text: Tove Undin

Svensk Fjällrasavels fjälltjurur

De fjällrastjurur som Svensk Fjällrasavel letar fram för spermasamling blir ju i dagläget tyvärr inte avkommebedömda på konventionellt sätt. I framtiden hoppas vi dock att vi tillsammans med Svensk Avel på något sätt ska hitta fram till en bra lösning så att åtminstone en del av våra fjällrastjurur ska kunna bli avkommebedömda. Hur som helst så vill vi på denna sida visa några döttrar till ett par av de fjällrastjurur som samlades 1993 (det är ju först nu som det blivit kor av deras döttrar), samt en vacker tjuvmoder till en av de samlade tjuvarna hösten 1997. Observera att djurens utseende nedan inte är detsamma som att alla döttrar blir på detta sätt.

2 döttrar till 161 Smille:

224 RINGULL

F 161 Smille MF 933 Kam
Avk: 2,2 år 7150 x 4,6% x 3,6% = 327,258

225 SILVA

F 161 Smille MF 115 Osten
Avk: 1,1 år 7694 x 4,0% x 3,6% = 347,285

Enligt Märten Dahlberg, Bjärträ, som är ägare till Ringull och Silva, så är de "två verkliga pärlor" i hans 40-korsbesättning.

2 döttrar till 164 Lim:

SVANA

F 164 Lim MF 743 Bisko
(Svana visas av Sofia Lindberg).

LILJA

F 164 Lim MF 943 Bass
(Lilja visas av Hanna Lindberg).

Mor till 2027 Drutten:

187 NOTA

F 17 Rino MF 713 Smyg
Avk: 3,9 år 7375 x 4,1% x 3,4% = 305,250

Nota är enligt ägaren Märten Dahlberg, en av de vackraste korna på gården. Hennes son 2027 Drutten finns, liksom även 161 Smille, att beställa för semineri för den som önskar.

1 dotter till 46 Flink:

363 NIPPA

F 46 Flink MF 79 Nill
Avk: 1,5 år 6519 x 4,5% x 3,4% = 296,223

46 Flink ligger i genbank och honom kommer vi endast att använda till speciella parningar. Nippa tillhör Märten Dahlberg

Foto Mårtens kor: Lennart Rosén
Foto Lindbergs kor: Lena Lindberg

OBS!

Du som har foto, avkastningsuppgifter m.m. på kor efter Svensk Fjällrasavels tjuvur (du ser vilka det är på sidan 24), ombedes att skicka in detta till redaktionen så vi kan visa upp dem framöver! Tack för Din medverkan!

Gårdsbesök hos familjen Gjessing i Drevsjö i Norge

Den 6 juni förra året, på Sveriges nationaldag, var vi några stycken från Dalarna som åkte till Norge, närmare bestämt till familjen Leif och Kirsten Gjessing som bor en bit norr om Drevsjö ett par mil från svenska gränsen. Deras gård ligger otroligt vackert mellan, då i juni månad, fortfarande snöfläckade fjäll.

Kor av STN/Fjällras finns i ett antal av 29 stycken hos familjen Gjessing. Här är de just utsläppta på bete i början av juni -98.

Gården är från början en fåbod, men sedan 1920-talet driven som ett året-runt-jordbruk. Besättningen består av 29 kor plus rekrytering och är blandad STN (fjällkor) och NRF (röd/svart boskap).

Kon på STN:s nya logo var Gjessings. Hon är mamma till semintjuren Småsjökungen (vilket fint namn!) som alltså kom från den här gården.

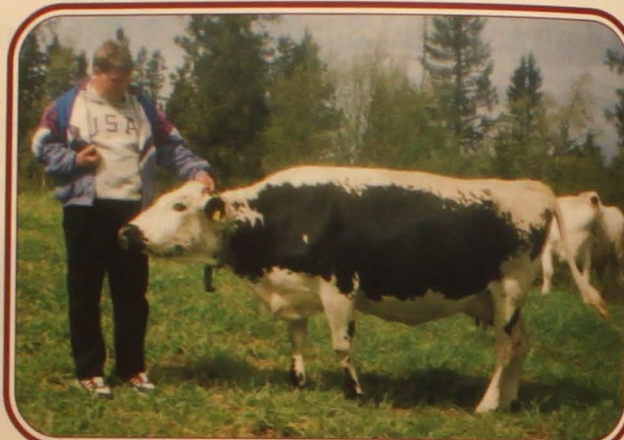
Djuren hade just kommit ut på bete vid vårt besök och en del yngre förmågor höll på att lära sig att gå på elstaket.

Träff i Västergötland

Några medlemmar ur Svensk Fjällrasavels lokalavdelning Västergötland/Östergötland samlades i slutet av november på Alebäck's stuteri för att titta på årets fjällrastjuror som var där för att spermasamlas. Även rödkulletjuror var där vid samma tillfälle.

Efter Alebäck körde vi i bilkolonn vidare till Falbygdens Ost i Falköping för att smaka på ost och julhandla lite saker. Därefter åkte vi hem till vår medlemsfjällkollega Elisabeth Andersson på gården Påverås strax utanför Falköping för att se på hennes fjällkor, höns m.fl. djur. Här bjöds vi på ett dignande kaffebord som gjorde oss alla mätta och glada. Tack Bettan!

30 ha mark brukas och man odlar mest vall och lite grönfoder att så in i. Nästan all mark är inhägnad. Två karelska björnhundar tillhör familjen, men de används inte till att mota kor eller jaga med, utan till att hålla borta renar från odlingarna.

Peter Andersson från Lima klappar om en som vi kanske säger "typisk norsk fjällko".

Ladugården är typisk norsk med flera "våningar", t.ex. dynghus under ladugården. En annorlunda lösning var mjölksystemet. Mjölktanken står i källaren och mjölkledningarna går inte i taket utan under golvet och mjölken rinner under självtryck till tanken.

Efter rundvandringen ute bland djuren och runt gården blev vi bjudna på kaffe och massor av gott bröd. Vi, sex stycken från Dalarnas lokalavdelning, bugar och tackar för ett trevligt besök hos våra grannar!

Text & Foto: Lena Lindberg

Här ser vi en ko och en kviga av fjällras hos Elisabeth. I bakgrunden kan vi skymta det hornförsedda huvudet på gårdens SJB-ko.

Text & Foto:
Lennart Rosén

Hjälp! Vad gör jag med mjölken?

Att hitta nya och bra recept på hur man gör ost, smör, fil, yoghurt, glass m.m. är ibland svårt, men nu har några företagsamma privatpersoner satt samman ett alldeles förträffligt litet kompendium som de kallar "Liten mejeriskola för köksbordsentusiaster".

Tidningsredaktionen kan efter att ha läst detta kompendium väl rekommendera den intresserade att skicka efter ett exemplar. Detta gör Du genom att sätta in 60 kronor på pg 156 95 40-6. Skriv "Liten mejeriskola" på inbetalningskortet samt Ditt namn och adress.

Kompendiet tar upp följande:

- * Mjölken från get och ko
- * Hygien
- * Lämplig utrustning
- * Fil
- * Yoghurt
- * Tillverkning av startkultur för ystning
- * Crèmeost Boursin
- * Syrad grädd och smör
- * Ystningsförlopp hos hårdost
- * Grynpipeg ost typ Svevia
- * Pressning - våtpressningsmetoden
- * Saltning
- * Vaxning av ost
- * Mesekok
- * Vitmögél på ostens yta "Caprin"
- * Enkel fetaost
- * En variant på Camembert
- * Grönsmögél
- * Grön- och vitmögél "Blue"
- * Kittost
- * Äggost från Bohuslän
- * Ostkaka av "överbliven" ostmassa från hårdosttillverkningen
- * Gräddglass och mesglass
- * Felsökning
- * Litteratur, ostkulturer, kurser, adresser

FÄBODOST ÄVEN I FRAMTIDEN

Det hot som hängde över landets fåbodlar för ca ett år sedan då nya lagar trädde i kraft som sade att all mjölk som används för livsmedelsproduktion måste pastöriseras, har nu försvunnit.

Att uppfylla detta krav med pastörisering är i många fall svårt att genomföra på fåbodarna och det blev under förra året många turer med överklaganden till berörda myndigheter osv.

Livsmedelsverkets styrelse beslutade dock under senhösten 1998 att landets fåbodlar tills vidare kommer att få dispens från pastöriseringskravet av mjölken. Dock ska det stå angivet på de tillverkade produkterna att de är gjorda av opastöriserad mjölk.

Försäljning av produkter får bara ske från gården direkt till kunden. Tillverkaren ska ansvara för produktens hygieniska kvalitet. Att tillverka olika mjölkprodukter av opastöriserad mjölk har i alla tider skett på landets fåbodlar utan att någon oss veterligt (tidningsredaktionen) har dömt av att förtära dessa förträffliga livsmedel.

Har Du glömt att betala medlemsavgiften till Svensk Fjällrasavel för 1999?

Några har fortfarande inte betalat in den medlemsavgift på 200 kronor/år som det kostar att vara medlem i Svensk Fjällrasavel samt att få denna tidning. I december-tidningen 1998 hade vi bifogat inbetalningskort för detta år. Skulle det vara borta och Du känner på Dig att Du glömt att betala in avgiften så sätter Du in 200 kronor på pg 833 53 62-3. Glöm inte skriva Ditt namn och adress! Tack!

GRÄNSKONTROLLEN SVERIGE/NORGE BORTA

Från den 1 januari i år krävs inte längre någon gränskontroll av levande djur och varor av animaliskt ursprung vid gränsen mellan Sverige och Norge. Detta sedan Norge beslutat att införliva EU:s harmoniserade veterinära lagstiftning och därmed i praktiken bilda EU:s yttre gräns mot tredje land.

Övriga införselregler fortsätter dock att gälla precis som tidigare. Förändringen omfattar inte heller handel med utrotningsshotade vilda djur där tullkontroll fortfarande ska utföras.

Beslutet innebär att Norge måste uppföra gränskontrollstationer för kontroll av levande djur och varor av animaliskt ursprung som importerats från länder utanför EU, medan den veterinära gränskontrollen mellan Sverige och Norge upphör. Norge kan ur denna synvinkel jämföras med ett EU-land.

Transporter av levande djur och varor av animaliskt ursprung får passera gränsen mellan Sverige och Norge var som helst och transportören behöver inte anmäla sig till gränskontrollveterinären.

Förändringen berör dock inte djur och djurprodukter som omfattas av CITES-konventionen som reglerar handel med utrotningsshotade vilda djur och växter. Tullkontroll ska fortfarande utföras vid gränsen mellan Sverige och Norge för dessa djur och produkter.

- Kaptan, kan vi inte börja anfälla? Fienden fryser om fötterna.
- Hur vet Ni det?
- Det sa de när jag var över och lånade snus.

*
- Är det sant att fångelset ska byggas ut?
- Ja, det ska rymma fler....

Fjällrasentusiast! Prenumerera på STN-Bladet!

STN-kon är Norges motsvarighet till vår svenska fjällko, de har samma genetiska ursprung. Vill Du veta vad som händer med STN-korna i Norge så ska Du prova ett nummer av STN-Bladet. Kontakta Atle Meås (som är redaktör, sekreterare och kassör i STN-föreningen)

på tel 00947-61 28 46 77 eller fax 61 28 46 49.

FJÄLLKON

AKTUELLA SEMINTJURAR

Nedanstående renrasiga fjälltjurar går att beställa för insemination direkt av Din husdjursförening/seminstation. Samtliga av Svensk Fjällrasavels tjurar är de också skyldiga att ta hem när Du säger till! OBS! För att underlätta Ditt tjurval har vi markerat vilka grupper de tillhör i Gruppavels-systemet. Gruppavelsystemet beställer Du utan kostnad från Svensk Fjällrasavels expedition om Du inte redan gjort det! Detta är viktigt att följa för att undvika inavel och där får Du också information om hur man ska välja tjurar vid seminering!

1. Svensk Avels fjälltjurar:

Namn	stb.nr.	kodnr.	Far
GRUPP 1:	6718 Joar	87618 6718	175 Jo Moen

2. Svensk Fjällrasavels fjälltjurar:

Namn	stb.nr.	kodnr.	Far
GRUPP 1:	6718 Joar	87618 6718	175 Jo Moen
GRUPP 2:	6728 Lazarus (6742 Harg) 6746 Hompest 6758 Bula	86728 6728 96742 6742 96746 6746 96758 6758	72 Lager 729 Homeros 940 Hompen 943 Bass
GRUPP 3:	6738 Mast 6748 Bör 6753 Bistro	86738 6738 86748 6748 96753 6753	786 Maro 743 Bisko 643 Bisko

Avelsfrågor?

Hör av Dig till Svensk Fjällrasavel om Du funderar över tjurval och annat som berör avelsarbetet med Dina djur. Adresser och telefonnummer finner Du på sidan 2!

FJÄLLKON

Info från Livdjursförmedlaren!

Hoppas att vintern har varit, och är, något sänkt draglig med snö och kyla. Många har det svårt med fodret i år p.g.a. det oför-glömliga året 1998.

Därför har det varit svårt att sälja djur under vintern, men vi närmar oss trots allt våren och sommaren med stormsteg, så räcker bara fodret så blir nog fler köpsugna.

Som vanligt är det svårt att få tag på mig eftersom jag oftast är ute i ladugården, men ge inte upp, försök flera gånger eller lämna besked på telefonsvararen.

Skulle jag inte ringa åter så försök igen, för då har det antagligen blivit något fel så att jag inte har kunnat ringa.

Vänliga hälsningar
Livdjursförmedlaren
Joachim Gustavsson

OBS! På förekommen anledning uppmanar vi alla djurägare att djur som säljs skall vara märkta med SE-märken i öronen!

Säljes:

Kviga
Korsning rödkulla/fjäll. *970719.
0280-719 45,
Ingrid Lizemats.

Ungdjur till salu
0271-234 25,
Bengt & Ingrid Knutsson.

Kviga
5 mån. F 6718 Joar.
019-583244,
Thomas & Kicki Wiberg.

3 dräktiga kvigor
0250-550344,
Lars-Erik Björkqvist.

2 kvigor
*970912, F 170 Snabbe samt
*980311, F Leo (korsning).
0526-243 01,
Jörgen & Iris Andersson.

Ko & kviga
Kon ins 17/8-98 med 170 Snabbe.
Hennes far är 943 Bass.
Kvigan är född 17/3-98. Hon är 75%
fjällnära, fadern är Hjarter.
0157-214 35,
Gunnar Jarl.

Kviga
* hösten-98. F 6715 Lage
Tjurkalv
* september -98. F 6718 Joar.
0304-302 37,
Kent Skoglund.

Köpes:

2 st kvigkalvar
018-463921.
Karin Bengtsson.

Kvigkalv (gärna fjällnära)
0435-533 18,
Elisabeth Höglund.

Tjur till betäckning
med bra härstamning.
0174-240 60, Torbjörn.

Kviga, 0-2 år
0304-302 37,
Kent Skoglund.

Säljes:

2 tjurkalvar (billigt)
* 981230 F 6742 Harg
* 990116 F 6780 Mise
0510-132 10,
Torborg Widell

ANNONSMANUS TILL
NÄSTA FJÄLLKON
SKA VARA REDAK-
TIONEN (ELLER LIV-
DJURSFÖRMEDELAREN)
TILLHANDA SENAST
DEN 15 MARS!

FJÄLLKON NR 2
UTKOMMER I
SLUTET AV APRIL.

Vad lär man sig av detta.....

Ett svenskt och ett japanskt företag bestämde sig för att utkämpa en årlig roddtävling med 8-mannalag. Bägge manskapen tränade länge och när dagen för kapprodden kom var båda lagen i absolut toppform, men japanerna vann med ett försprång på 1 km.

Efter nederlaget var moralen i botten hos det svenska laget. Högsta ledningen beslutade att man skulle vinna påföljande år och tillsatte en projektgrupp som skulle undersöka problemet. Projektgruppen upptäckte efter mycket analyserande att japanerna hade sju man till att ro och en man till att styra, medan det svenska laget hade en man som rodde och sju man som styrde.

I denna krissituation visade ledningen på avsevärd handlingskraft. Man engagerade en konsultfirma som skulle undersöka strukturen i det svenska laget. Experterna kom efter flera månaders arbete fram till slutsatsen att det var för många som styrde och för få som rodde.

Mot bakgrund av experternas rapport genomfördes omedelbart förändringar i lagstrukturen. Nu hade man fyra styrmän, två överstyrmän, en styrledare och en roddare. Dessutom införde man ett poängsystem för att motivera roddaren. Vi måste utvidga hans arbetsområde och ge honom mera ansvar! Året därpå vann japanerna med ett försprång på 2 km.

Det svenska bolaget avskedade roddaren med hänvisning till dålig arbetsprestation, men betalade dock ut bonus till ledningen som uppskattning för de stora ansträngningar man lagt ned. Konsultfirman utarbetade en ny analys, varav man drog slutsatsen att man valt rätt taktik och att motivationen också var god, och att det alltså var materialet som behövde förbättras. Idag är det svenska bolaget i färd med att utveckla en ny båt.....

Kuriosa:

Hur många fjällkor har medlemmarna i Svensk Fjällrasavel?

Hur många fjällkor finns egentligen representerade i Svensk Fjällrasavel?

Totalt finns det 525 besättningar som tillsammans har 4180 hondjur av fjällras (37% rekrytering inräknat). Observera att detta är djur med olika procent ren fjällras i sig. Det är alltså inte 4180 renrasiga djur, dock finns givetvis möjligheten att avkommorna till dessa djur i en framtid kommer att vara av godkänd fjällras under förutsättning att renrasiga fjälltjurar används vid seminering och betäckning.

INVENTERINGEN

Uppgifterna om antalet djur bygger på den enklaste av alla inventeringar, nämligen att djurägarna på sina inbetalningskort av medlemsavgiften till föreningen enligt våra önskemål uppgivit hur många djur de har. Givetvis finns en viss felmarginal i detta förfarande, men i genomsnitt så torde uppgivet djurantal ändå stämma överens ganska väl med verkligheten.

Av alla medlemmar som är med i Svensk Fjällrasavel så har 526 stycken angett att de har en besättning med allt från 2 till 50 fjällkor (plus rekrytering). Utöver dessa 526 medlemmar med fjälldjur så har vi ett par hundra stödmedlemmar m.fl. inom föreningen varav en stor del är medlemmar som tidigare haft fjällkobesättningar men nu slutat upp med mjölkproduktion.

Inventeringen bygger också på att djurägarna anger hur många så kallade "övriga kor" de har, alltså hur många kor av övriga raser utöver fjällras. 60% av besättningarna har även andra korser än fjällras. Totalt finns det 10090 kor (inklusive rekrytering) bland föreningens medlemmar.

GODKÄND FJÄLLRAS?

Inventeringen belyser inte hur många av medlemmarnas 4180 hondjur av fjällras som är godkända enligt renrasighetsreglerna, men enligt Jordbruksverkets statistik så kom det under 1998 in ansökningar om miljöstöd för 2036 djur (vilket inkluderar både kor, kvigor och tjurar). Hur många av dessa som sedan godkänts är f.n. okänt, men vi avser att återkomma med uppgifter om detta senare.

En skattning har dock visat att vi i dagsläget har ca 1200 kor av godkänd fjällras i Sverige. Den inventering av fjällrasen som gjordes 1993 visade på ca 300-400 djur, men med facit i hand så var det rätta koantalet då förmodligen ca 600 kor. Sett till dagens 1200 kor så har antalet godkända fjällkor fördubblats på 5 år. För att en nötkreatursras ska anses räddad så är de allra flesta överens om att det krävs ca 5000 hondjur för att undvika inavel och övrigt. Att hoppas på en fördubbling av antalet hondjur av fjällras inom ytterligare en 5-årsperiod är kanske att ta i i överkant, och att komma upp i 5000 hondjur lär säkert ta minst 10-15 år beroende på utvecklingen de närmaste åren.

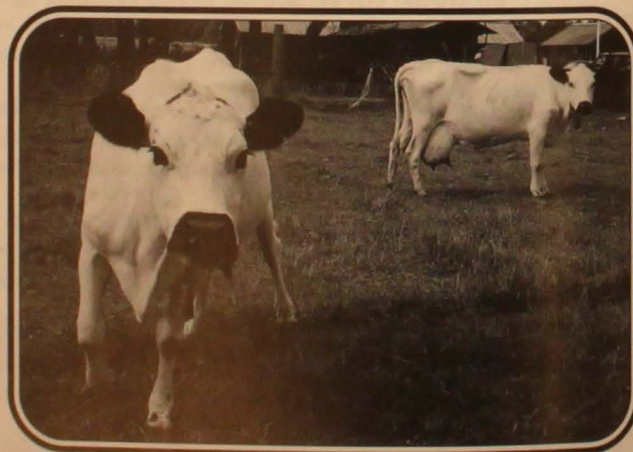
OLIKA STORA BESÄTTNINGAR

Antalet fjällkor i de olika besättningarna varierar från 2 till 50 kor. Antalet hondjur med fjällrashärstamning är knappt 8 stycken/besättning bland föreningens medlemmar. Medelkoantalet totalt med alla raser inräknade (inkl 37% rekrytering) ligger på 19 djur i besättningarna. Besättningarna är jämnt fördelade från Norrbotten i norr till Skåne i söder. Lite siffror:

525 besättningar med djur med fjällrasandel fördelat på:

23 besättningar har 20-50 kor
52 besättningar har 10-19 kor
196 besättningar har 5-9 kor
254 besättningar har 0-4 kor

OBS! I de sistnämnda grupperna med 0-4 och 5-9 fjällkor finns ett stort antal besättningar som har 30 kor eller fler av andra raser och således är stora mjölkproducenter. Många av dessa har också angett att de tänker öka andelen fjällkor i sin besättning, vilket är glädjande!

Detta är ett par av fjällkorna hos Patrik Gyllenhammar, Ekeskogs Hejde på Gotland.

Foto: Goth Bertil Johansson

Nu har vi bestämt oss, vi ska göra en fin och trevlig ALMANACKA för år 2000!
Därför går vi ut med denna

EFTERLYSNING!

Bilder på fjällkor sökes till produktion av almanacka 2000

Svensk Fjällrasavel har påbörjat arbetet med att ta fram en almanacka för nästa år. Den ska vara klar till försäljning före midsommar så att vi har hela andra halvåret i år på oss att sälja den. Formatet blir 2 x A4, alltså dubbelt så stor som den lilla blå vi gjorde för år 1998.

Vi behöver bilder på:

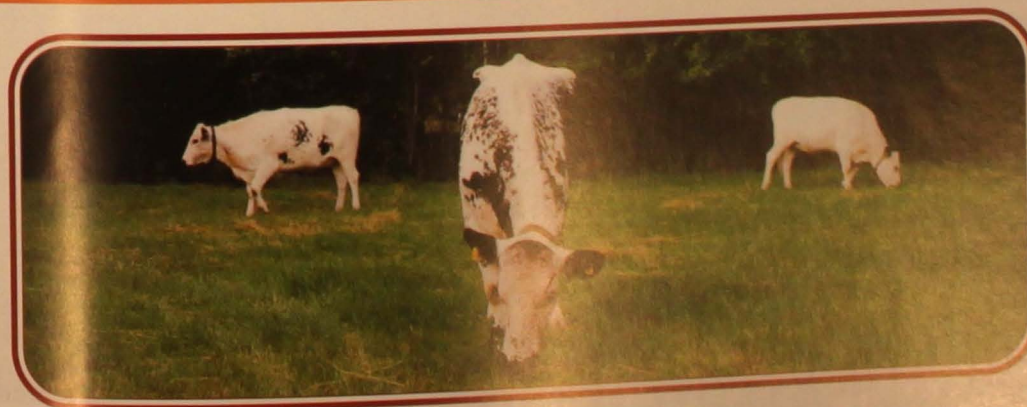
- * Fjällkor, kalvar och ungdjur
- * Ladugårdsbilder med fjällkor
- * Vinterbilder med fjällkor
- * Människa i arbete med fjällkor

Bilderna får Du tillbaka efter eventuellt användande om Du anger detta när Du sänder in dem till oss. Vi förbehåller oss även rätten att använda de bilder som inte kommer med i almanackan i tidningen Fjällkon.

Sänd in Dina bilder, helst före 15 mars, till:

Svensk Fjällrasavel
Larstorp, 590 33 Borensberg

TACK FÖR DIN MEDVERKAN!

FJÄLLKON

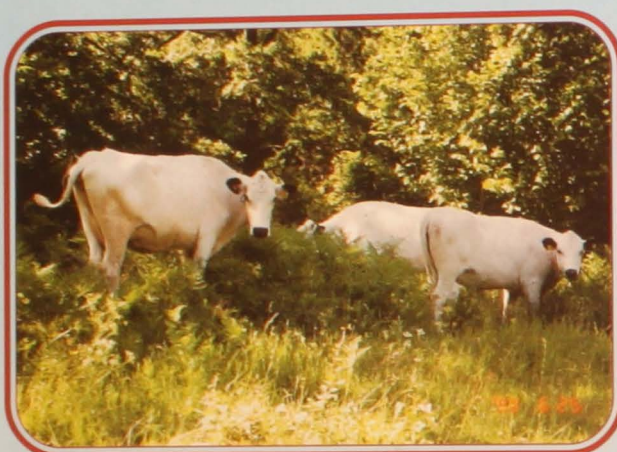
B-POST - Föreningsbrev
Porto Betalt

Avs: Svensk Fjällrasavel
Larstorp, 590 33 Borensberg

KUNGLIGA BIBLIOTEKET
BOX 5039

102 41 STOCKHOLM

Bilder från familjealbumet.....

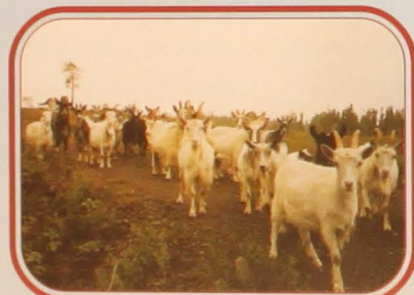
Fjälla, Freja och Tina trivs i försommargrönskan.
Foto: Britt Beijmar

Fäbodkullan Eva diskar. 7 Fjälla syns i dörren.
Foto: Goth Bertil Johansson

Majken slickar nyfödda Sven.
Foto: Alexandra Eriksson-Gelland

En pampig skara i Flåsjöbygden.
Foto: Goth Bertil Johansson

Söngås kan även klättra bra....
Foto: Victoria Törnqvist

Mayr.

"Med lagårdslukt i håret"

Ny bok av

Gull-May Lindström

Boken innehåller 212 sidor och är ill. med ett 50-tal teckningar inbunden med hård pärm. Pris 195:- kr + frakt.

"Med lagårdslukt i håret" är en fristående fortsättning på "När livet är som bäst". Båda böckerna kostar tillsammans 350:- kr + frakt.

Beställes från Gull-May Lindström, Centralgatan 13, 460 65 Brålanda.
Telefon och Fax 0521 - 307 62.